

POSLOVNO ZDRUŽENJE ali KOMBINAT

Po mnogih razpravah — nekatere med njimi so bile skoraj malo preveč živahne — je pretekli četrtek razpravljalo o združevanju soboške živilske industrije tudi društvo ekonomistov. Gre namreč za združitve dosedaj popolnoma samostojnih podjetij: »Pomurka« — industrija mesnih izdelkov, tovarna mlečnega prahu, Agro-merkur in mlinsko podjetje v samostojen živilski kombinat, katerega letna realizacija bi znašala čez 4 milijarde dinarjev, se pravi, da gre za ustanovitev večjega podjetja v Pomurju.

Razlogi za združitve so znani in te so poudarjali tudi na omenjenem »četrkovem« razgovoru za okroglo mizo: Društva ekonomistov. Gre za enotno investicijsko politiko pri nadaljnji izgradnji kmetijske predelovalne industrije, kar je že v naslednjih petih letih 1 milijarda dinarjev, za enoten nastop na tržišču, za formiranje močnega izvoznega podjetja (v prihodnjih letih se bo povečal izvoz iz Pomurja na 5 milijard dinarjev letno) ter za enotno politiko glede nadaljnjega razvoja kmetijstva.

Kakor že prej, tako so tudi na omenjenem razgovoru razčistili predvsem pojme, ali poslovno združenje ali kombinat. Vsekakor s poslovnim združenjem ne bi dosegli nameravanega cilja, predvsem glede na razvoj kmetijstva. Iz zadnjih let lahko ugotavljamo, da so nastala v naši živilski industriji dvojna gledanja na ustvarjanje tržnih viškov v kmetijstvu. Tovarna mesnih izdelkov je postavljala kot najbolj bistveno rejo bekonov itd., dočim si je hotela tovarna mlečnega prahu zajamčiti predvsem večje količine mleka. Podobno je bilo glede predelave mleka. Skratka: konkurenca med podjetji, ki bi morala kljub vedno večjim potrebam po surovinah, bolj smotrno stimulirati tisti del kmetijske proizvodnje, ki ima za to največ pogojev in ki kompleksno zajema celotni razvoj kmetijstva.

Razgovor je med drugim porodil tudi misel, ali bo z združitvijo omenjenih podjetij ohranjena samoiniciativa vsakega kolektiva posebej. Če vzamemo v obzir, da je možno dobro samoupravljanje le ob ugodnih materialnih pogojih, ki jih ustvarja gospodarska organizacija — in taki pogoji bodo z združitvijo vsekakor dani — potem tudi ni bojazni, da bi bila okrnjena samoiniciativa, katerega koli obrata oziroma njegovega kolektiva. Prej kot bojazen za samoiniciativo upravljalcev se skriva za tem vprašanjem »samoiniciativa« upravne aparata, kar pa ne bi smelo biti bistveno vprašanje pri razčiščevanju pojmov okrog organizacije predvidenega živilskega kombinata.

Jugoslovanske

Jugoslovanske pionirske igre so kolektivna manifestacija vseh pionirjev Jugoslavije in se vključujejo v proslavo 20-letnice vstaje jugoslovanskih narodov. V Jugoslovanske pionirske igre so vključeni vsi pionirski odredi na šolah.

Te dni so bili imenovani tu-

Seminar GO RKS v Radencih

Glavni odbor RK Slovenije in Centralni higienski zavod sta nedavno organizirala v Murski Soboti poizkusni center za zdravstveno vzgojo prebivalstva Pomurja. Za vodilne člane centra ter za prosvetne in zdravstvene delavce, ki naj bi v bodoče delali na zdravstvenem in socialnem področju Pomurja, pa je priredil glavni odbor RK Slovenije v Radencih sedemdnevni seminar. Na seminarju, ki bo zaključen v torek, bo 50 zdravstvenih, socialnih in prosvet-

Kolikor je bilo doslej moč dognati notranjo organizacijo novega podjetja, naj bi bila formirana posebna direkcija, s skupnim sekretariatom in enotno komercialno, dočim bi bili ostali posli ločeni po obratih. Vsak obrat bi imel tudi obratni delavski svet, v glavnem pa bi usklajeval vso gospodarsko politiko osrednji delavski svet, sestavljen iz zastopnikov vseh obratov.

Ob nameravani združitvi pa bo seveda nujno, da povedo svojo besedo tudi delavski sveti prizadetih podjetij.

-jm

NA PRVEM LETOŠNJEM ZASEDANJU LS LRS JE BIL SPREJET

PERSPEKTIVNI PROGRAM GOSPODARSKEGA RAZVOJA SLOVENIJE

V ponedeljek in torek je bilo v Ljubljani prvo letošnje zasedanje Ljudske skupščine LR Slovenije.

Poslanci obeh zborov so v glavni točki razpravljali o Programu perspektivnega plana naslednjih petih let.

Razen tega so razpravljali in sklepali o predlogu družbenega plana za leto 1961, o predlagani spre-

Zimsko veselje — velika snežena krogla — za velikega snežaka.

Pomurski VESTNIK

MURSKA SOBOTA, 2. FEBRUARJA 1961
Leto XIII. — Štev. 5 Cena 15 din

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

membi zakona o določitvi udeležbe okrajev in občin v skupnih virih dohodkov, o proračunu za leto 1961, o ustanovitvi republiškega sklada za negospodarske investicije, o spremembah in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča ter še o nekaterih drugih zadevah, ki spadajo v pristojnost republiške Ljudske skupščine.

Na zasedanju republiškega zbora so ljudski poslanci sprejeli med drugim tudi poročilo o izvolitvi novega ljudskega poslanca Ivana Rosa, sekretarja OK ZKS Murska Sobota.

Na skupni razpravi obeh zborov so člani skupščine odobrili predlog, da pred splošno razpravo o dnevnem redu poslušajo odgovore na vprašanja nekaterih ljud. poslancev, med njimi Jožeta Slaviča, Stefana Gyöfyja in Marije Levarjeve. Na vprašanja so odgovarjali v imenu Izvršnega sveta Bojan Polak, Jože Ingolič in Vlado Majhen. Za tem je podpred-

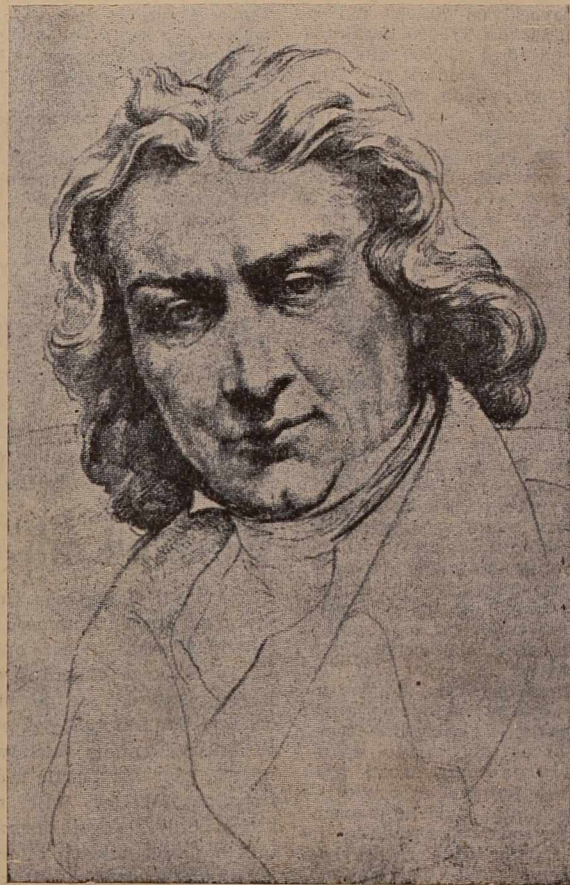
STEVILNA PREDAVANJA V SOBOSKI OBCINI

Občinski odbor SZDL je pripravil te dni v nekaterih večjih krajih soboške občine več predavanj. Predavatelji so članke SZDL seznanili z dogodki doma in v svetu. Predavanja so bila uspešna.

sednik Izvršnega sveta Slovenije, Viktor Avbelj, podal ekspozice o Programu perspektivnega razvoja Slovenije v naslednjem petletnem obdobju.

Drugi dan zasedanja, v torek, sta oba zbora na skupni seji sprejela Program perspektivnega plana, kot osnovo nadaljnjega gospodarskega in družbenega razvoja Slovenije. V razpravi je sodelovalo 37 poslancev obeh zborov — med njimi tudi ljudski poslanci iz našega okraja (nekateri misli iz diskusije naših poslancev objavljamo na drugi strani).

Program perspektivnega razvoja, kot ga je sprejela Ljudska skupščina, pomeni nedvomno zelo pomemben prispevek k nadaljnjemu gospodarskemu in družbenemu napredku naše Republike.

Vsako leto — 8. februarja, na dan, ko je umrl največji slovenski pesnik France Prešeren, slavimo Slovenci naš kulturni praznik. Tudi letos bodo ob tem prazniku številne kulturne prireditve širom Pomurja, osrednja pa v M. Soboti, v ponedeljek.

Na občinski konferenci SZDL v Lendavi

V OSPREDJU — GOSPODARSTVO

V petek, 27. januarja so se v Lendavi zbrali delegati krajevnih organizacij SZDL na občinski konferenci, ki so ji prisostvovali tudi zvezni ljudski poslanec Ivan Kreft kot delegat Glavnega odbora SZDL Slovenije, predsednik in sekretar Okrajnega odbora SZDL Franc Škoberne in Sida Podlessek ter drugi gostje.

V uvodnem referatu predsednika ObO SZDL, tov. Franja Bobovca je bilo poudarjeno, da je za Socialistično zvezo v lendavski občini bilo obdobje od zadnje konference zelo plodno. Z načrtnim de-

lom in reševanjem vseh porajajočih se družbenih problemov je organizacija postala in se tudi uveljavljala kot glavna sila ter tista oblika, ki je omogočala, da so državljani lahko razpravljali o vseh problemih posameznega kraja ali občine kot celote. Zaradi takega dela se je število članov povečalo za četrtno, v času pred konferenco pa je bilo sprejetih še približno 200 novih članov.

Tako okrepljena organizacija bo lahko mnogo lažje reševala vse probleme gospodarskega in družbenega razvoja občine ter še lažje razvijala socialistične družbene odnose. Teh pro-

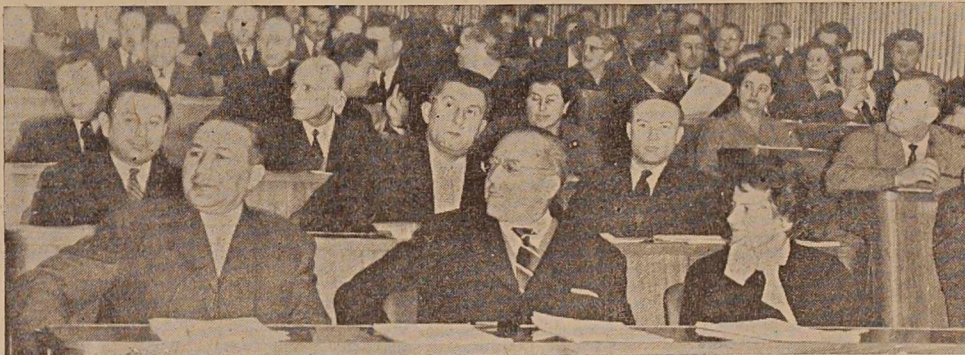
blemov ni malo. Mnogo jih je nakazalo že poročilo občinskega odbora SZDL tako s področja gospodarstva, komunalne, družbenega in delavskega upravljanja, kakor tudi glede oblika dela SZDL. V komisiji za gospodarska vprašanja in družbeno ter delavsko upravljanje so se pa delegati zavzemali predvsem za hitrejši gospodarski razvoj občine. Predlagali so, da bi se naj v bodoče pospešilo združevanje sredstev gospodarskih organizacij, ker sedaj nekatera podjetja zaradi razširjenih načrtov glede rekonstrukcije te ne morejo dokončati (primer Mehanike). Z združenimi sredstvi bi pa lahko nekatera podjetja hitreje razvili, kar bi bilo v korist tudi drugim. Krajevne organizacije po vaseh bi se pa naj zavzemale predvsem za hitrejšo socializacijo kmetijstva in za tak način proizvodnje, ki bi povečeval donose. Tak razvoj bi se pa naj začel z ustanavljanjem zadružnih ekonomij, katerim za osnovo bi naj služili nekateri obrati kmetijskih gospodarstev. Ti obrati bi se naj priključili h kmetijskim zadrugam. Za to so se zavzemali predvsem delegati iz krajevnih organizacij Turnišče in Dobrovnik, ker sta na območju obeh zadrug dva taka obrata. Ta zemljišča bi pa tudi omogočila, da bi zadruge lahko prevzemale zemljo, ki jo sedaj ponujajo nekateri zasebni kmetovalci.

(Nadaljevanje na 2. strani)

pionirske igre

tehnično in likovno vzgojo. V okrajnem merilu bo prirejen tudi festival, na katerem bodo nastopali pevski zbori, dramske skupine, najboljši mladi glasbeniki itd. Vrteli bodo tudi najboljši otroški film.

Okrajni odbor je med drugim razpisal več nagrad za najboljše izvirni zapisek, fotografijo, razstavo, javni nastop itd. V programu so še športna tekmovanja v občinskih in v medokrajnem merilu.

Program perspektivnega plana, kot ga je sprejela na prvem letošnjem zasedanju Ljudska skupščina LR Slovenije, predstavlja nedvomno zelo pomemben prispevek k nadaljnjemu gospodarskemu in družbenemu napredku Ljudske republike Slovenije.

Na sliki — Ljudski poslanci med skupno sejo obeh zborov, v ospredju republiški ljudski poslanci iz Pomurja. Od leve proti desni — Ivan Ros, Rudi Čačinovič, Marija Vildova, Karel Lutar, Stefan Antalič, Franc Šebjanič, Koloman Korpič, Ivan Horvat, Marija Levarjeva, Stefan Gyöfy in Jože Slavič.

(Foto: Jože Gal)

VREMENSKA NAPOVED
za čas od 2. do 12. februarja
V začetku februarja leno vreme in postopno topleje. Približno od 5. do 7. febr. padavine, sprva morda dež, toda pozneje sneg in padec temperature pod ničlo. Nato bo približno 3 dni leno vreme s hudim mrazom ponoči. Približno od 11. februarja dalje snež in ponevni padec temperature globoko pod 0°C.

Zasedanja Ljudske skupščine LR Slovenije NAŠI POSLANCI V SKUPŠČINSKIH RAZPRAVAH

Ljudska skupščina LR Slovenije je po dvodnevem zasedanju končala z delom v torek zvečer. Sprejeta je bila resolucija o Programu perspektivnega razvoja LR Slovenije od leta 1961—1965. Sprejeta sta tudi republiški plan ter proračun za leto 1961 ter vrsta drugih zakonov. V razpravah je sodelovalo 44 poslancev obeh zborov, med njimi tudi ljudski poslanci iz našega okraja, Štefan Antalič, Rudi Čačinovič, Ivan Ros in Franc Sebjanič.

Na skupni seji obeh zborov Ljudske skupščine LRS je ljudski poslanec ŠTEFAN ANTALIČ govoril o nekaterih problemih nerazvitih področij ter pri tem primerjal narodni dohodek na prebivalca. Opozoril je predvsem na čedalje večjo razliko med narodnim dohodkom na prebivalca v Pomurju in republikah. Medtem ko pride na prebivalca v Pomurju sedaj okrog 100.000 din narodnega dohodka, znaša ta v republikah 248.000 din, torej za 148.000 din več. Po perspektivnem programu se bo dohodek na prebivalca v Pomurju povečal na 205.000 din, v republikah na 397.000 din, razlika bo torej 192.000 din. Zato pa je, je poudaril tov. Antalič, utemeljena usmerjenost perspektivnega programa na to, da gradimo take objekte, ki bodo čimprej usposobljeni za proizvodnjo in se tudi rentirali.

Nadalje je tov. Antalič razpravljali o fluktuaciji med kmetijskimi delavci. Kot glavni vzrok zanjo je navedel slabše zasluzke, hude stanovanjske razmere in pomanjkanje možnosti za strokovno izobraževanje.

Na skupni seji obeh zborov je v razpravi sodeloval tudi ljudski poslanec RUDI ČAČINOVIČ ter govoril o perspektivnem razvoju kmetijstva v LRS, posebej pa še o potrebi, da se tudi v politiko kmetijskih investicij vnese strogo načelo rentabilnosti, kakor to zahteva program perspektivnega razvoja industrije in drugih investicij. Poleg tega je tov. Čačinovič govoril še o proizvodni ceni na socialističnih kmetijskih gospodarstvih ter zahteval, da se naj končno uvede enotna metodologija za ugotavljanje proizvodne cene, kar bi naj služilo tudi za ugotavljanje rentabilnosti proizvodnje kot tudi za primerjavo rezultatov med posameznimi gospodarstvi. Nadalje je tov. Čačinovič še razpravljali o krčenju gozdov na relativno gozdnih tleh, ki bi ob strokovni izvedbi in zagotovitvi potrebnih zaščitnih mer, kot so nasadi hitro rastočih dreves, bilo za nekatere predele izrednega pomena. Na koncu svojega razpravljanja je tov. Čačinovič poudaril pomembnost predvidenega razvoja kmetijstva predvsem za obrobne agrarne predele Slovenije, ki bi z izgradnjo resnično modernih socialističnih kmetijskih gospodarstev in zadrugah ekonomij ter v tesni povezavi s predelovalno industrijo lahko hitro povečali narodni dohodek in pospešili socialistični razvoj na vasi.

Na zasedanju Republiškega zbora sta v razpravi sodelovala ljudski poslanec IVAN ROS in FRANC SEBJANIČ. Ljudski poslanec Ivan Ros je poudaril, da je delovna storilnost tudi rezultat pogojev, v katerih živi proizvajalec in njegova družina. Eden takšnih pogojev pa sta tudi stanovanjski in šolski standard na posameznih območjih. Tov. Ros je še posebej opozoril na slabo razvito šolstvo v Pomurju in predlagal, da bi gradnjo šolskih poslopij morali pospešiti z namenjanim kreditom. S tem ne bi reševali le lokalne problema, ki v Pomurju, je poudaril, ker bi imela korist tudi celotna skupnost, saj ne bi več iz Pomurja prihajale ne kvalificirane kadre.

Ljudski poslanec Franc Sebjanič je govoril o razvoju zdravstva in poudaril, da je prav, da bo lokalnim investitorjem pomagala republika in to temprej, ker so lokalni činitelji zares maksimalno mobilizirali vse svoje vire sredstev za te namene.

Mislil, je dejal tov. Sebjanič, da je glede na predvidene republiške investicijske naložbe treba vskladiti kriterije na področju zdravstva ter šolstva, kakor morebiti še kakega drugega področja. V dokumentacijskem gradivu za republiške negospodarske naložbe v tekočem letu, ki se nanašajo na izgradnjo bolnišničnih kapacitet, je potrebno vsaj v primeru Murske Sobote prispevati potrebna sredstva v višini, kot to predvideva republiški svet za zdravstvo. Pri gradnji novih bolnišnic in centrov v oddaljenih območjih je potrebno vsekakor upoštevati tudi neogibnost perspektivne dejavnosti teh zavodov v smeri raziskovalnih del na svojem gravitacijskem območju, ki bi bilo v veliko korist za smotnejše urejanje zdravstvene problematike teh krajev.

li vse svoje vire sredstev za te namene.

Mislil, je dejal tov. Sebjanič, da je glede na predvidene republiške investicijske naložbe treba vskladiti kriterije na področju zdravstva ter šolstva, kakor morebiti še kakega drugega področja. V dokumentacijskem gradivu za republiške negospodarske naložbe v tekočem letu, ki se nanašajo na izgradnjo bolnišničnih kapacitet, je potrebno vsaj v primeru Murske Sobote prispevati potrebna sredstva v višini, kot to predvideva republiški svet za zdravstvo. Pri gradnji novih bolnišnic in centrov v oddaljenih območjih je potrebno vsekakor upoštevati tudi neogibnost perspektivne dejavnosti teh zavodov v smeri raziskovalnih del na svojem gravitacijskem območju, ki bi bilo v veliko korist za smotnejše urejanje zdravstvene problematike teh krajev.

Predlogi perspektivnih planov zadrug pripravljeni

Kmetijske zadrug v Pomurju so že pripravile predloge novih petletnih planov razvoja kmetijstva. Med glavne postavke teh, sodijo zadrugne ekonomije. Po prvih predlogih naj bi v naslednjih petih letih obdelovale kmetijske zadrug čez 28 tisoč hektarov zemlje, kar je za 9 tisoč hektarov več

konomije. Po prvih predlogih naj bi v naslednjih petih letih obdelovale kmetijske zadrug čez 28 tisoč hektarov zemlje, kar je za 9 tisoč hektarov več

kot v lanskem letu. Na teh površinah nameravajo kmetijske zadrug v glavnem pridelovati krmne rastline, kar bo pogoj za nadaljnje povečanje živine. V naslednjih letih naj bi se povečalo tudi število kmetijskih strojev. Vse zadrug skupaj računajo, da bodo v petih letih kupile okrog 250 traktorjev, 70 kombajnov, 36 mlatic, 22 kamionov, 150 prikolic in čez 1000 ostalih kmetijskih priključkov. Temu primerno bodo zgradile tudi strojne lope in garaže.

V naslednjih letih bodo kmetijske zadrug zasadile med drugim tudi 1000 hektarov plantažnih sadovnjakov. Pri izvajanju petletnega programa bodo razpolagale kmetijske zadrug z 1 milijardo 80 milijoni dinarjev lastnih sredstev, dočim bodo znašale skupne potrebe skoraj 7 milijard dinarjev.

Spomenik ali dom Zveze borcev

V dvorani Občinskega ljudskega odbora in Ljutomeru je bil pred nekaj dnevi občni zbor občinskega odbora Zveze borcev, katerega se je med drugimi udeležil tudi sekretar okrajnega komiteja ZKS Ivan Ros. O delu organizacije je obširno poročal Ciril Rajh, nakar so zbrani delegati razpravljali o svojih nalogah in problemih. Med drugim so sklenili, da je potrebno nuditi borcev vso pomoč pri prekvalifikaciji, kakor tudi poskrbeti za primerna stanovanja. Precejšen poudarek so na občnem zboru dali tudi problematiki partizanskih otrok, katerim bo organizacija še nadalje vsestransko pomagala. Vsi člani Zveze borcev bodo sodelovali na prislavah 20-letnice vstaje, do 29. novembra pa naj bi postavili tudi spomenik narodnim herojem iz Prekije. Nekateri člani ZB pa so bili mnenja, naj bi postavili namesto spomenika dom Zveze borcev, v procelje katerega bi vzdicali reliefno sliko herojev.

kaciji, kakor tudi poskrbeti za primerna stanovanja. Precejšen poudarek so na občnem zboru dali tudi problematiki partizanskih otrok, katerim bo organizacija še nadalje vsestransko pomagala. Vsi člani Zveze borcev bodo sodelovali na prislavah 20-letnice vstaje, do 29. novembra pa naj bi postavili tudi spomenik narodnim herojem iz Prekije. Nekateri člani ZB pa so bili mnenja, naj bi postavili namesto spomenika dom Zveze borcev, v procelje katerega bi vzdicali reliefno sliko herojev.

KRISTANCI — V nedeljo je imelo gasilsko društvo Kristanci — Salinci v zadrugnem domu v Kristancih letni občni zbor. Izvolili so novi upravni in nadzorni odbor ter razpravljali o bodočem delu društva. Sklenili so pomagati pri dokončni ureditvi dvorane v zadrugnem domu. Osnovali pa bodo pionirsko gasilsko organizacijo.

Občinska konferenca SZDL v Lendavi

Zadnja plenarna seja Okrajnega sindikalnega sveta je imela namen osvetliti našo dosedanjo pot na enem najvažnejših področij izgradnje socialističnih odnosov in pokazati pot naprej. V ugotovitvah in razpravi je bilo nakazano več problemov, ki našim proizvajalcem kažejo obilico nalog in možnih uspehov na tem področju. Zato je prav, da o tem razmišljamo vsi. Predvsem pa naj bi še v sindikalnih organizacijah prav v tem času, ko se v večini gospodarskih organizacij pripravljajo izboljšave dosedanjih načinov delitve znotraj podjetij, mnogo več razpravljali o merilih in sistemu, kakor pa smo o finančni plati tega vprašanja. S tem bo dosežen osnovni namen teh razprav, ki je predvsem v vrednotenju dela skupine in posameznika in v uspehu celotnega kolektiva.

STANJE JE DANES TAKO, DA SE JE TUDI PRI NAS ZE PRECEJ RAZMAHNILO NAGRAJEVANJE PO UKINU NA RAČUN PLAČEVANJA PO CASU. V OKRAJU MURSKA SOBOTA JE BIL OZ KONCU SEPTEMBRA PRETEKLEGA LETA ZE 61 Odstotkov ZAPOSLENIH OBESENO ZA RAZNI MI OBLIKAMI MERIL ZA DELO IN DELOVNI USPEH.

To je že precej, saj je še prejšnje leto komaj 41 odstotkov za-

slenega v panogah gospodarske dejavnosti, ki dajejo obračun med letom, v povprečju v višini 16.800 dinarjev, leta 1959 pa 15.400 dinarjev, kar je za 9% več. Ker je bilo mnogo več zaposlenih, so vsi zaposleni dobili v količini osebnih dohodkov 33% več kot v letu 1959. Toliko nekaj številki za uvod naše razprave.

KAJ NAM PA KAZE RAZDELITEV IN GIRANJE OSEBNEGA DOHODKA V PREJSNEM LETU?

je za tako pot potrebno razviti vse druge pogoje. Ti pa so:

1. da podjetje zagotovi dovolj čistega dohodka;
2. da obstajajo taka merila, da se po dohodek resnično deli po učinku vsakega posebej.

Prvi navedeni pogoj, je pogoj dobrega upravljanja podjetja, ki pa ni odgovornost enega — direktorja, temveč vseh. Tisti, ki dela

mo breme ostalim. Takih in silnih ravnanj s sredstvi podjetja imamo mnogo in se naj nad njimi zamislijo vsi proizvajalci. Primer: trgovsko podjetje, ki ima 100.000 din obratnih sredstev, na katera napravi promet 100.000 dinarjev, bi pri enkratnem obračunu plačalo na 100 dinarjev prometa 6 dinarjev letnih obresti. Pri dvakratnem obračunu je to že samo 3 dinarje, pri trikratnem 2 itd. To se pravi, da se stroški pri dva-

kratnem obračunu znižajo za polovico. Podobno primeru bi lahko napravili za stroj itd. Vse to naj bi naši delavski sveti videli in obravnavali.

Ni pa zadosti samo to, temveč vsako v kolektivu mora pomagati. Tako bo rastla podlaga za delitev med tiste, ki so izboljšanje omogočili in, ker je to lahko samo tako, da vsi v podjetju skrbno gospodarijo, bodo imeli korist vsi.

KOT DRUGI VAŽEN DEL MOŽNOSTI PRAVILNEGA RAZDELJEVANJA IN VEČANJA OSEBNIH DOHODKOV ZAPOSLENIH, SO MERILA ZA DELITEV.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Nova vsebina načrtovanja

V prostorih LS Slovenije je bilo v minulih štirinajstih dneh izgovorjenih nič koliko besed o Programu perspektivnega razvoja v naši republici. V skupščinskih prostorih so letos ljudski poslanci razpravljali o osnutku Programa v vseh skupščinskih odborih. Doslej je bilo v navadi, da so govorili o podobni zadevi le na gospodarskih in še nekaterih drugih odborih, ker je pač takrat šlo za tako imenovani »gospodarski« razvoj za naslednje petletno obdobje. Tokrat gre za novo vsebino programiranja ali načrtovanja, kot tudi nekateri pravijo, namreč za to, da so tako skupščinski odbori kot skupščina sama razpravljali ne o planu razvoja gospodarstva za naslednje petletno obdobje, temveč o programu za perspektivni razvoj v prihodnjem petletju.

Načrtovanje, o kakršnem so razpravljali v skupščinskih odborih in na zasedanju Skupščine same, namreč ne pomeni samo spremembo organizacijskih oblik, temveč vsebuje tehtno novo politično vsebino. Gre namreč za način programiranja, ki upošteva razvoj družbenega sistema, kajti le-ta počiva na določenih materialnih osnovah, te pa so toliko večje, kolikor večji je gospodarski napredek. Napredek gospodarstva pa je spet odvisen od spodbud družbenih sil k aktivnosti, sprostitvi iniciative; odvisen je od tega, kako se bo proizvajalec v tem procesu počutil ne samo kot proizvajalec, temveč upravljalec in bo hkrati s tem še pospešil svojo dejavnost in gospodarnost.

V ekspozeju, ki ga je imel podpredsednik Izvršnega sveta LR Slovenije, tovariš Viktor Avbelj, ob sprejemanju Programa perspektivnega razvoja, je bilo rečeno o programiranju oziroma planiranju tole:

»Predvsem je treba ugotoviti, da s tem, ko se odločamo za naziv Program, ne gre samo za formalno spremembo, ampak s tem zavestno zavzemamo določen odnos do nekaterih važnih družbeno-političnih in ekonomskih vprašanj ter problemov oziroma do načina, kako reševati ta vprašanja in probleme.

Osnovni razlog, da se odločamo za naziv in obliko Programa, je v dejstvu, da moramo v planiranju računati z objektivnimi dejstvi glede na razvoj in položaj delavskega upravljanja in komunalnega sistema. V pogojih delavskega upravljanja in komunalnega sistema mora vsekakor tudi planiranje doživeti bistvene kvalitativne spremembe predvsem zato, ker mora računati na dosežanje uveljavljanje in delovanje omenjenih organov neposredne socialistične demokracije, obenem pa računati z nadaljnjim njihovim razvojem oziroma z njihovo povečano vlogo v celotnem družbeno-političnem dogajanju. Računati moramo predvsem s tem, da pomenijo ti organi najaktivnejšo postavko v celotnem našem družbenem razvoju in da za uspešno izvrševanje svojih nalog svobodno razpolagajo tudi z določenim delom družbenih sredstev. Glede tega dela materialnih sredstev planiranje nikakor ne more imeti nobene ambicije, da bo na njihovo uporabo lahko vplivalo na star, distributivni ali direktivni način.

Planiranje oziroma programiranje prihodnjega razvoja je v naši stvarnosti predvsem instrument, ki naj pripomore k uspešnejšemu izvrševanju osnovnih družbeno-političnih nalog. Ker spada med te osnovne družbeno-politične naloge vsekakor nadaljnje družbeno-politično in materialno utrjevanje delavskega in družbenega upravljanja ter komunalnega sistema in ker spada dalje med najosnovnejše družbeno-politične naloge tudi zagotovitev takinega ekonomskega razvoja, ki omogoča stalno rast življenjskega standarda in realne osebnih potreb, mora tudi planiranje z vsemi svojimi analizami in predvidevanji kar najmočnejše podpreti uresničevanje zlasti teh ekonomsko-političnih ciljev.

Zelo obsežna in konkretna razprava na zadnjem zasedanju skupščine je ta načela vsestransko podprla. P. D.

Tudi v delitvi osebnih dohodkov moramo naprej

Piše: Jože Slavič, predsednik OSS

poslenih dobivalo prejemke po vloženem delu. Ugotavljamo tudi, da se je prav v gospodarskih organizacijah z razvitejšo obliko nagrajevanja po večini tudi prav vsem proizvajalcem povečal osebni dohodek. Na to je lahko odgovoriti z dejstvom, da je bil tudi čist dohodek povprečno višji. To nam kažejo številke, ki kažejo: za industrijo 333 tisoč na zaposlenega v letu 1960 proti 287 tisoč za leto 1959, v gradbeništvu 294 tisoč proti 269 tisoč in v trgovini 243 tisoč proti 286 tisoč (vse za 9 mesecev).

Osebnih prejemki so se gibali v povprečju 9 mesecev 1960 na zapo-

TO, DA OSEBNI PREJEMKI SIČER NARASTAJO S PROIZVODNJO, NE PA TUDI NA ZAPOSLJENOST V ENAKEM SORAZMERJU.

O tem je bilo v zadnjem času mnogo razprav. Vendar pa še s tem ni vse doseženo. Končni naš cilj je, da bo vsak dobil po svojem delu. Potem se bo tudi vse večji krog sodelavcev zavedal svoje prave vloge v družbi. Ne bo več značaja odnosa »vi in mi«, temveč »mi in jaz«. Seveda pa

neprimerno visoke stroške s porabo materiala, z veliko količino odpadkov, da ne govorim o prisiljanju, malomarnosti, propadanju surovin, prav tako pripomore k znižanju čistega dohodka. V novih pogodbah, ko se bo čist dohodek še v večji meri popolnoma prepuščal v razpolaganje kolektivom, bo tako ravnanje šlo še bolj na škodo samih povzročiteljev. To je dobro vedeti. Vsekakor pa je tu mnogo odvisno od tistih, ki usmerjajo, vodijo proizvodni proces. Če se kupuje stroj, ki je pretežen del proizvodne opreme (kar je kljub veliki večini nespornih zatrjevanj, še mnogo kje slučaj), potem je to sa-

kratnem obračunu znižajo za polovico. Podobno primeru bi lahko napravili za stroj itd. Vse to naj bi naši delavski sveti videli in obravnavali.

čimvečjemu številu občanov, hkrati pa tudi zboljšati življenjske pogoje ljudi.

V komisiji za organizacijska in politična vprašanja so delegati razpravljali predvsem o nadaljnji krepitvi organizacije, pridobivanju novih članov in oblikah dela z nekaterimi društvi. Delegati so kritizirali nekatere odbore krajevnih organizacij, ki ne skrbijo za večjo aktivnost žena, predstavniki mladinske organizacije pa so navajali nekatera gasilska društva in krajevne organizacije SZDL, katerih odbori so jim onemogočali uporabljanje društvenih prostorov.

Delegati so obravnavali tudi uspeha dvojzičnega šolstva ter ugotavljali, da so doseženi lepi uspehi predvsem glede zblževanja otrok obeh narodnosti. Poudarjali pa so, da so učitelji, ki poučujejo na teh šolah, z delom, zaradi premajhnega števila, zelo obremenjeni in bi zato naj dobivali še poseben dodatek.

Na ponedeljskem plenarnem zasedanju konferenca so delegati izvolili občinski in nadzorni odbor SZDL ter štiri delegate za V. kongres SZDL Slovenije in ocenjevalno komisijo, ki bo v času kongresa ocenila delo krajevnih organizacij ter razdelila nagrade.

Prva pomoč v 64 primerih

Osnovna organizacija RK Grlava, ki zajema vasi Salinci, Kristanci, Grlava in Banovalci, je pred nedavnim na občnem zboru predlagala uspehe lanskega leta. Kljub temu, da šteje organizacija le 133 članov, je bila v lanskem letu aktivna. Prva pomoč so nudili 94 prebivalcem, med katerimi je bilo članov RK le 16. Ker rima organizacija skoraj nobenih dohodkov, so na občnem zboru predlagali, naj bi vsak, ki išče pri bolničarju RK prvo pomoč, dal manjšo odškodnino.

UPOR NA LADJI „SANTA MARIA“

V ponedeljek, 23. januarja, se je v bližini guajanske obale (severozahodna obala Južne Amerike) zgodil nenavaden dogodek. Skupina portugalskih rodoljubov, nasprotnikov diktatorskega režima predsednika Salazarja, je prevzela sredi poti ladjo »Santa Maria« in jo razglasila za »svobodno ozemlje«. Vodja upornikov, nekdanji kapetan Enrico Galvao, je sporočil, da je s tem dejanjem seznanjen vodja portugalske opozicije, nekdanji kandidat za predsednika, general Umberto Delgado, ki živi v Braziliji. Ta se je moral zateči v brazilsko veleposlaništvo, ko je po volitvah javno izjavil, da so bile — falsificirane. Pozneje se mu je pred policijo posrečilo pobegniti v Brazilijo, od koder vodi, kot vse kaže, aktiven boj proti diktaturi v njegovi domovini.

Ladja je skupno s potniki, s katerimi dobro ravna, krenila v bližini obale proti jugu in

jega prijatelja. Vlada dosedanjega predsednika Kubička je bila pripravljena nuditi upornikom samo politično zatočišče potem, ko bi jih razorožila.

V Lizboni skušajo prikazati dejanje kapetana Galvao kot »gusarsko dejanje« in zahtevajo, od ostalih dežel, da se tudi one priključijo temu mnenju. Toda večina ljudi na svetu ne deli tega mnenja. Z zanimanjem in tudi simpatijami je prešla razglas upornega kapetana, da gre pri vsej zadevi za politično dejanje, za dejanje naperjeno proti Salazarjevi diktaturi.

Ladjo smatrajo po mednarodnem pravu za del celine one dežele, kateri pripada. Zato je kapetan Galvao tudi razglasil »Santa Marijo« za »prvo osvobodeno portugalsko ozemlje«. Kaže, da so nasprotniki Salazarjevega režima to akcijo skrbno pripravljali in jo nameravajo tudi nadaljevati. Seveda je odvisno od nove bra-

DOLARJI ZA OBOROŽITEV

KENNEDYJEVE IZJAVE O OGROMNIH OBOROŽITVENIH STROŠKIH OBEH BLOKOV □ LETNO PO VSEM SVETU: 200 MILIJARD DOLARJEV! □ KOLIKO TERJAJO POSAMEZNI RODOVI AMERISKE VOJSKE?

Predsednik ZDA Kennedy je prevzel vladne posle v času, ko se svet še ni rešil neprestane skrbi pred morebitno novo vojno. Atomsko oboroževanje še ni prenehalo, pa tudi vojaški izdatki vodilnih svetovnih dežel se niso prav nič zmanjšali, temveč kvečjemu rastejo. Zato so besede, ki jih je novi ameriški predsednik izrekel ob svojem vstopu v dolino, zbudili zanimanje po svetu. Med drugim je dejal: »Obe veliki in močni grupaciji narodov ne moreta biti zadovoljni s svojim ravnanjem. Obe sta preobremenjeni s stroški modernega orožja, obe sta naravnost vznemirjeni zaradi neprestanega širjenja smrtnih atomov, pa vendar obe tekmujeta, da bi spreminili to negotovo ravnotežje nasilja, ki zadržuje roke poslednji vojni človeštva.«

Beseda kajpada ni konj, od nje same ni mogoče pričakovati hitrih sprememb ali novih pobud. In vendar je resnica, da tudi ZDA, morda celo bolj kot katera koli druga dežela, čutijo težo vojaških izdatkov. Ameriški davkoplačevalci dajo letno skoraj 42 milijard dolarjev za oborožitev. Oborožitev pa tudi hudo bremeni nacionalno gospodarstvo, saj terja izdatke za povsem negospodarske smotre.

ZDA vzdržujejo približno
△ 880.000 kopenskih vojakov,
△ 600.000 mornarjev,
△ 170.000 pomorskih komandosov in
△ 800.000 letalcev in vojakov v pomožnih službah.

Kopenska vojska šteje 40 divizij. Pet jih je v Evropi, dve na Daljnem vzhodu, v Koreji pa več samostojnih enot (polkov in manjših skupin). Kopenski armadi pripada nekaj tisoč izvidniških letal in helikopterjev ter skoraj 100 protiletalskih batalionov. Proračun za kopensko vojsko je znašal za časa Eisenhowerja deset in pol milijard dolarjev, sedanjí predsednik pa ga namerava celo preokračiti.

Mornarica obsega skoraj 400 enot najrazličnejše tonaže in vrst. Sestavljajo jo štiri glavne skupine: na Pacifiku, Atlantiku, Sredozemlju in Daljnem vzhodu. Pomorski komandosi so razvrščeni v tri di-

vizije, od katerih je ena na Daljnem vzhodu in ena na otoku Okinavi. Mornarica ima lastne letalske sile z 9000 letali. Po Eisenhowerjevemu predlogu naj bi za ta rod vojske porabili več kot 14 milijard dolarjev. Letalstvo s skoraj 19.000 bojnimi letali je razdeljeno na strateško, obrambno, taktično in transportno. To bo stalo največ od vseh ostalih rodov, saj pro-

račun za njegovo predvideno skoraj 19 milijard dolarjev.

Najmoderneje orožje — rakete — pa stanejo naravnost fantastične vsote. Tako n. pr. dajo za eskadron 12 medcelinskih raket (s tekočim gorivom) tipa »Atlas« 180 milijonov dolarjev, eskadron medcelinskih raket tipa »Titan« (s trdnim gorivom) pa 130 milijonov dolarjev. Letalstvo je izdalo samo za svoj zasebni program razvoja raketnega orožja 8 milijard dolarjev, mornarica pa samo za načrt za izpopolnitev »Polarisa« (rakete, ki jo izstreljujejo s podmornice) več kot letalstvo za vse skupaj.

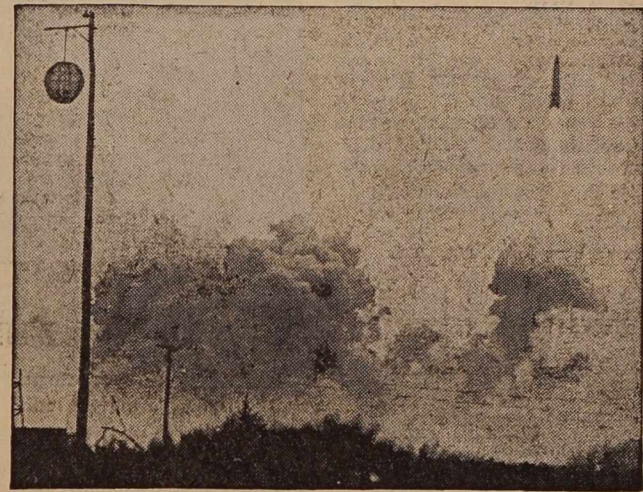
Izvedenci sodijo, da bodo ZDA izdale za raketno orožje več kot 25 milijard dolarjev v naslednjih štirih letih. Temu je treba dodati nove, sicer za polovico manjše izdatke za razvoj protiraketnih raket tipa »Nike-Zeus«. Načrti za su-

permoderna nadzvočna letala bodo stali nekaj milijard dolarjev.

Razen tega gredo ameriški dolarji tudi za oborožitev drugih dežel, ameriških prijateljev v okviru raznih zahodnih grupacij ali na podlagi dvostranskih »varnostnih« pogodb.

Od tod prihajajo tehtne Kennedyjeve ugotovitve, da zaradi pretirane oboroževalne ihtre trpe na obeh straneh, to je oba bloka. Ostalega sveta, ki potrebuje od bolj razvitih dežel predvsem tehnično, gospodarsko in finančno pomoč, niti ne omenja, četudi šteje nekaj sto milijonov... Te izjave so brez dvoma padle na plodna tla, če upoštevamo reakcijo po vsem svetu.

Fantastična sredstva, ki gredo za oborožitev na obeh straneh, ne predstavljajo samo usodnih pogojev za uničenje sveta. Pomenijo tudi veliko izgubo. Nek izvedenec je izračunal, da na svetu letno porabijo za oborožitev več kot 200 milijard dolarjev. Drugi izračuni kažejo, da je na svetu kakih 9 milijard ha površin in od tega le 1,5 milijarde ha obdelanih. Z investicijo 20 dolarjev na ha bi lahko spremenili v rodovitno zemljo vsa sedaj zapuščena in neobdelana območja. In to bi stalo samo 100 milijard dolarjev, t. j. za polovico manj kakor znašajo stroški enoletnega oboroževanja na svetu! Na to je res treba pomisliti. O neslutnih možnostih za razvoj človeštva vedo tako odgovorni politiki v Washingtonu kakor v Moskvi.

Raketa tipa »Atlas« ob izstrelitvi

OD TEDNA DO TEDNA

BREZ USPEHA

Milan — Avstrijsko-italijanske razgovore o Južni Tirolski, ki so se pričeli v petek v severnoitalijanskem mestu Milan, so po dveh dneh prekinili brez vsakršnega napredka. Kakor poročajo, vztrajajo na obeh straneh pri svojem stališču in ne nameravajo popustiti. Avstrija zahteva, naj bi pokrajino Bolzano ločili od sedanje province Trentino-Alto Adige in ji dali popolno avtonomijo, s čimer bi tamkaj živeči Avstrijci imeli absolutno večino v krajevni skupščini in v krajevni upravi. V Rimu pa se boje »avstrijske države v državi«, razen tega je treba v tem primeru spreminiti ustavne določbe, kar pa jim spet ni prav nič pri srcu.

Predsednik Kasavubu je te dni znova zahteval od glavnega tajnika OZN, naj čete Združenih narodov neposredno pomagajo v boju proti četam zakonite vlade, kar bi se znebili ameriškega pritiska. Ta pomoč pa v bistvu ne obstaja, saj ni nobena skrivnost, da Belgijci vsestransko podpirajo Combeja v denarju in orožju. Hammarskjöld je tako pomoč odklonil. Prošnjo bo v sredo predložil seji Varnostnega sveta.

PRED DRŽAVLJANSKO VOJNO?

Leopoldville — Po sporazumu Kasavubu-Kalondži-Combe o skupnih vojaških akcijah proti zakoniti osrednji kongoški

vladi je Combejevo letalo v ponedeljek bombardiralo mesto Manono, središče plemena Baluba in pred nedavnim razglašeno provinco Lualaba. Enote generala Mobutuja so pričele ofenzivo na meji med provinco Elevator in Orientu, ki je pod nadzorom premieru Lumumbi vzhvostih čet.

Predsednik Kasavubu je te dni znova zahteval od glavnega tajnika OZN, naj čete Združenih narodov neposredno pomagajo v boju proti četam zakonite vlade, kar bi se znebili ameriškega pritiska. Ta pomoč pa v bistvu ne obstaja, saj ni nobena skrivnost, da Belgijci vsestransko podpirajo Combeja v denarju in orožju. Hammarskjöld je tako pomoč odklonil. Prošnjo bo v sredo predložil seji Varnostnega sveta.

QUADROS PREVZEMA OBLAST

Brasília — Opolnoči med 31. januarjem in 1. februarjem je no-

vi brazilski predsednik Quadros prevzel predsedniške posle od dosedanjega predsednika Kubička. V dediščino je prejel precej težke razmere, predvsem inflacijo in grožnjo pred širšim stavkovnim gibanjem. Dosedanji predsednik je želel industrializirati deželo, zaradi česar je prišlo do prevelikega oboka bankovcev in vse višjih cen. Jemal je tudi posojila od ZDA in si s tem nakopal velike dolgeve.

Novi predsednik je pred nastopom svoje nove dolžnosti mnogo potoval po svetu, med drugim po Evropi. Zauzimal se je tudi v Beogradu. Za nekaj časa je »izginil«, da bi se lahko posvetil študiju. Predvsem namerava vzpostaviti tesnejše stike v Vzhodnem v čelji, da bi se znebili ameriškega pritiska. Ta o gospodarskem kakor tudi političnem oziru. Zavzel se je za nevtralnopolitično.

MACMILLAN V PARIZU

Pariz — V dvorcu Rambouillet pri Parizu sta se v petek sestala britanski ministrski predsednik Macmillan in francoski predsednik de Gaulle. Uradna poročila o tem molče, saj sta se oba državnika menila za »zaprtimi vrati«. Pravijo, da celo francoski zu-

nanji minister ni seznanjen z vsebino razgovorov. Tisk so samo povedali, da sta državnika razpravljala o odnosih Zahod-Vzhod, Laosu, Kongu, razorožitvi, odnosih med dvema zahodnoevropskima gospodarskima organizacijama — skupnim evropskim tržiščem in svobodnim trgovinskim pasom — in še o nekaterih sodobnih vprašanjih. Verjetno sta skušala priti do zaključkov, kakšna bo pot nove ameriške administracije s Kennedyjem na čelu.

KREPITEV ARABSKE SOLIDARNOSTI

Bagdad — Tu se je v ponedeljek pričela konferenca zunanjih ministrov arabskih dežel, vključno z Arabsko ligo. Značilno je, da je navzoč tudi tuniški predstavnik, četudi je Tunis zaradi spora z ZAR del časa delo te organizacije sabotal. Poglavitna naloga tega sestanka je »okrepitev vsearabske solidarnosti«. Zato naj bi odločneje odpravili trenja, ki so nastala med posameznimi članicami in ki so, kot je dejal eden izmed prvih govornikov, le »posledica različnih vplivov, ki so povezani z nekdanjo kolonialno preteklostjo.«

KRUPPOV POOBILAŠČENEC V VARŠAVI

Ali je g. Beitz na Poljskem »pripravil teren« za ureditev zahodnonemško-poljskih odnosov? — Oseba, ki je v času nacistične zasedbe pomagala Židom in Poljakom — Dobri stiki tudi z Moskvo — Mimo »Hallsteinove doktrine« z zaprtim očesom?

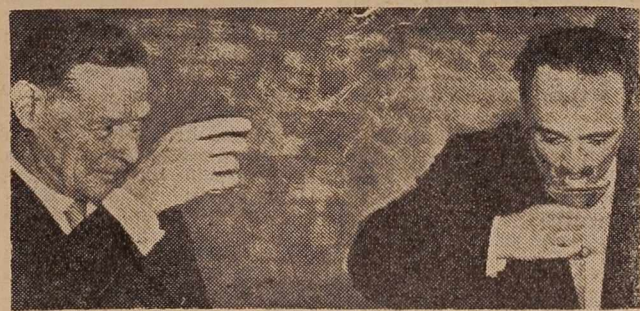
Ni še dolgo tega, ko je zahodnonemški kancler izjavil, da bi kazalo urediti s sosednjo Poljsko medsebojne odnose. To izjavo so ponekod ocenili samo kot dokaz »dobre volje« zaradi številnih kritik na račun bonnskega režima prav zaradi njegove toge politike do zahodne sosedbe. V Varšavi pa niso verjeli v preveliko dobro željo starega kanclerja.

Te dni pa svetovni tisk piše o posebni misiji Kruppovega zaupnika Beitzja, ki se je mudil na Poljskem baje čisto po kanclerjevih navodilih. Gre sicer za izredno sposobnega gospodarstvenika in finančnika, ki je bil lani tudi zelo dobro sprejet v Moskvi, vendar ni dvoma, da ima njegov obisk v Varšavi tudi velik političen pomen. Vesti o želji bonnske diplomacije po zblizanju potemtakem niso samo iz trte zvite, temveč imajo svoj smisel. Navzlic neresenim mejam na Odri in Nisi, ki motijo zahodnonemške nacionalistične prenapetosti...

Kakor pravijo, je Bertold Beitz predvsem posloven človek, ki ume bogato izkoriščati Kruppov koncern, proglašen na nürnberskem procesu za vojnega zločinca. Sicer se moderni Krupp dandanes ukvarja z drugimi posli, ne ravno z oboroževalno industrijo, in se celo ogreva za pomoč »nerazvitim deželam sveta«, pri čemer ga ne motijo blokovske meje (!). Zato njegove emisarje tudi ne sprejemajo več kot vojne zločince, temveč ljudi, ki bi le utegnili pomagati razvoju te ali one domače industrije.

Bertold Beitz se je rodil v Pomorskem, ki je pripadlo po-

drugi svetovni vojni Poljski. Svojo kariero je pričel kot bančni uradnik, vendar je že s 25. letom odšel v Hamburg in se zaposlil pri družbi »Shell«. Po nacistični zasedbi Poljske ga je Hitlerjeva vlada poslala kot načelnika poljskih naftnih polj v Borislav.

V ZANIMIVEM POMENKU: Beitz (levo) in Mikołajczyk v Kremliju

Baje ni sodeloval pri politiki nacistov, temveč celo pomagal poljskim borcem v odporiškem gibanju. Reševal je tudi Žide in Poljake pred koncentracijskimi taborišči.

Tega mu Poljska ni pozabila, pa ga je že l. 1958 povabila na Poljsko. Njegov sedanji obisk lahko povežemo s tem zaupanjem. Kot kaže, je Beitz

pripravljen sprejeti »človeške stike, ki jih je imel že dvajset let« (kot piše Die Weltwoche) in ponuditi Poljski ne le gospodarske usluge, temveč tudi politične.

Beitzja so pred konec vojne zajeli Rusi, vendar se mu je posrečilo pobegniti. Skupno z družino je pričel znova in sicer najprej kot kmetovalec. Toda zaradi »dobrega glasu«, ki je krožil o njem, so se zanj pozanimale britanske zasedbene oblasti. Postavile so ga za predsednika v nadzorstvenem uradu za zavarovanje. L. 1949 so ga izvolili za generalnega

ohteril svoje veliko imetje prav po zaslugi Beitzja, ki si je prizadeval dokazati bonnski vladi in zahodnim zaveznikom, da bi razprodaja nekdanjega koncerna vojnega zločinca dandanes, ko je prenehal »izdelovati topove«, ne imela nobenega smisla.

In tako se rodi, širi in krepi obnovljeni Kruppov koncern z novimi nalogami, mimo blokovskih pregrad in nekdanjih grehov. Tudi pri tem igra Beitz pomembno vlogo. Predvsem je temeljito spremenil vodilni kader koncerna. Najmlajši direktor ima dandanes le — 50 let. Lani je Kruppovo podjetje že prevzelo prvo mesto v Zahodni Nemčiji s 4,1 milijarde mark prometa...

Znano je, da je Kruppovo podjetje imelo dobre poslovne stike z Vzhodom, posebno s SZ. Beitz je bil že večkrat v Moskvi prav tako kakor v ZDA. Njega pozna Hruščev in Kennedy, on pozna njih. Posebne pomena pa je njegov človeški stik s Poljsko, kar lahko smatramo v Zvezni republiki za pravo redkost.

Ali bo Beitzov obisk v Varšavi pomagal otresti led med obema državama? Beitz se o povabilu, naj obišče Varšavo, govori z Adenauerjem in mu pozneje tudi poroča o tem. O potovanju so pisali v Zahodni Nemčiji šele pozneje. Kaže, da je tudi kancler spreminil svoje povsem nerativno gledanje do obnovitve stikov s Poljsko. Beitz namreč sodi med ljudi, ki vedo, da je treba »pričeti z malim«. Tako se zavzema, naj bi najprej ustanovili na obeh straneh trgovinske misije, kar naj na podlagi Hallsteinove doktrine ni mogoče. Vznemirja diplomatskih stikov z onimi deželami, ki uradno priznavajo Vzhodno Nemčijo. (Zaradi tega je, kot znano, Zah Nemčija tudi prekinila diplomatske stike z Južnoslavijo).

Toda kdo pravi, da bi te doktrine ne obšli, kakor so jo v bistvu obšli v odnosih do SZ. Za to so trdili, da je pravzaprav zasedbeni ella v Nemčiji in da ima potemtakem posebno vlogo. Poljska ne je velika država in bi utegnili tudi ob njej malice »zatisniti oči«. Beitzovi prvi stiki bi pri tem utegnili pomagati.

Znamenja zboljšanja v odnosih ZDA-SZ

O potrebi boljših medsebojnih odnosov s SZ je spregovoril novi ameriški predsednik v svojem govoru ob vstopu v dolino. Nato so sledila dejanja, ki naj bi potrdila dobro voljo — na sovjetski strani. Izpuščena sta bila dva ameriška letalca, ki sta ostala živa potem, ko so nad SZ sestrelili ameriško vo-hunsko letalo »RB-47«. Nedavni razgovori ameriškega veleposlanika s Hruščevom so torej rodili dobre sadove.

Novi stalni predstavnik ZDA pri Združenih narodih pa je sporočil, da bi bil predsednik Kennedy srečen, če bi se srečal s Hruščevom na spomladanskem zasedanju Generalne skupščine. To izjavo so ocenili kot nekakšno neuradno povabilo sovjetskemu premieru, naj obišče New York.

In vendar vse kaže, da razvoj ne bo šel v tej smeri brez primernih — zavor. Ni dvoma, da namerava nova ameriška administracija spreminiti določeno togost v dosedanjí Eisenhowerjevi politiki. Prva večja ovira pri tem so razmeroma nesolidni odnosi s SZ. Sicer se v Washingtonu ne ogrevajo posebno za tezo o sporazumu »dveh največjih in najmočnejših« (s tem vzbujajo preveč nevolje pri svojih velikih zaveznikih, Britaniji in Franciji, zadnje čase pa tudi v Zahodni Nemčiji), vendar s tem ni rečeno, da bi tako zamisel odklonili, posebno še, če del njihovih zaveznikov tako pomiritev celo zahteva.

Te dni skušajo Stevensonove izjave nekako »omiliti« s

tem, da pravijo, da je nekdanji predsedniški kandidat govoril »zasebno«. To naj bi pomenilo, da ni izražal mnenja Kennedyja oziroma državnega tajnika Ruska, ki vodi ameriško zunanjo politiko. Slednji je na nedavni tiskovni konferenci celo dejal, da se osebno bolj zavzema za staro, klasično obliko diplomatskih stikov — po diplomatskih kanalih in tajno —, četudi ni zanikal velikega pomena neposrednih stikov med državnikih.

Te izjave pomenijo lahko prho za tiste, ki so ob pričetu novega leta in nove ameriške administracije pričakovali preveč senzacionalnega preobrata. Vsekakor je treba naprej »pripraviti terene«. Prvi razgovori med ameriškim veleposlanikom v Moskvi in Hruščevom opozarjajo na tako pot. Če bo medsebojno popuščanje v številnih, na prvi pogled manj pomembnih vprašanjih, rodilo dober odmev na obeh straneh in v svetu, potem ni prav nič pretirano trditi, da se bosta predsednik Hruščev in predsednik Kennedy tudi našla in utrla pot za res novemu obdobju v ameriško-sovjetskih odnosih.

V Washingtonu zato tudi pravijo, da bo predsednik počakal, dokler ne zve namenov Hruščeva. Morda to tudi pomeni, da pričakuje določene pobude. Izpuščitev dveh ameriških letalcev prav sedaj, ko se nova ameriška administracija šele uvaža v delo, je vsekakor lahko uvod v tako pobudo.

(Nadaljevanje z 2. strani)

Kot bo prvi del reševal v bodoče *pravilnik o delitvi sredstev podjetja*, tako bo drugi del obsežen v *pravilniku o*

ličen je proces in izdelek. Gotovo ni delavca, ki ga ne zanima, koliko dohodkov daje vsak posamezni proizvod. Torej je na dlani, da je treba to ugotavljati, če hočemo vedeti,

posredno. To so prednosti decentralizacije upravljanja in nagrajevanja, ki so možne le preko ekonomske enote. V majhnih podjetjih je ta princip potreben prav tako, če hočemo tudi tu doseči večjo storilnost, le da je podjetje razčlenilo nalogo delovnih mest.

Ji NE MORE NIKDO DOSECI VEC. NATO SO OSTALI PO NAZIVIH IN KATEGORIJAH. TO VSE NI VEC POTREBNO.

Če govorimo o delu, potem je delovni učinek pravo merilo za vsako delovno mesto. Solška kvalifikacija in strokovnost naj bo pripomoček za uspešno delo in le v manjši meri pravica do gotove višine prejemkov. Ne želimo, da kdo razume, kot da danes to ni važno.

DRUGI POJAV JE NESORAZMERJE V DODATNIH STIMULACIJAH. TE NAJ SO SICER ODVISNE OD VPLIVA IN UČINKA DELOVNEGA MESTA, Vendar NE TAKO, DA TISTI, KI JE PRODAL PROIZVODE, DOBI DODAT-

Čez pet let 100 tisoč glav goveje živine

Pred dnevi so člani Društva inženirjev in tehnikov v Murski Soboti razpravljali o predlogu perspektivnega plana za razvoj kmetijstva v naslednjih petih letih.

V letu 1960 je družbeni bruto proizvod iz kmetijstva dosegel vrednost nad 12,5 milijard dinarjev, čez pet let pa

je predvideno, da se bo povečal za 170 odst.

Kmetijska proizvodnja bo v naslednjih petih letih porasla tudi na račun spremembe strukture kmetijskih kultur. Tudi hektarski donosi naj bi bili znatno višji. Tako se na primer predvideva povečanje pridelka pšenice na 1 ha od sedanjih 15,4 q na 35 q v letu 1965, pri koruzi od 36 q na 50 q, pri krompirju od 160 q na 220 q, pri senu od 45 q na 60 q itd. Na račun povečanja pridelkov krme na njivah in travnikih se bo znatno povečalo tudi število živine. Samo število goveje živine se bo tako povečalo od sedanjih 78.500 na okrog 100 tisoč glav v letu 1965.

Kmetijski strokovnjaki so predvideno kmetijsko proizvodnjo ocenili realno. Povečanje živine na družbenih posevkih naj bi bilo organizirano tako, da bi na 1 ha obdelovalne zemlje gojili po 2 glavi velike goveje živine. Družbena posestva naj bi v bodoče posvetila vso skrb tudi pripravi silaže, tako da bi na eno odraslo govedo pripadlo 10 kub. metrov silaže. Kmetijski strokovnjaki so bili tudi mnenja, da bi se tovarna močnih krmil, ki jo bodo gradili v Ljutomeru, usmerila predvsem na proizvodnjo superkoncentratov in ostalih dodatnih krmil. Investitorji nove tovarne v Ljutomeru pa naj bi bila vsa družbena posestva, ker bi edino to bilo jamstvo, da bi tovarna v celoti služila svojemu namenu. Da bi bila proizvodnja in predelava živinorejskih proizvodov čim boljša, so na omenjenem posvetovanju predlagali, da se združijo nekatera tovrstna predelovalna podjetja v Pomurju v skupen živilski kombinat.

Veliko povečanje števila živine na družbenih posevkih bo poleg krme zahtevalo tudi povečanje stelje. Zato so predlagali, da bi le-to dobavljali tudi iz gozdov družbenega sektorja.

-rj-

Velik hlev pri KZ Selo - Fokovci bo kmalu poln

Kmetijska zadruga Selo - Fokovci je v lanskem letu zgradila največji hlev v Pomurju, ki ima prostora za 200 glav goveje živine. Trenutno imajo v njem 150 glav goveje živine, še ta mesec pa ga nameravajo napolniti. Zadruga ima 75 hektarov obdelovalne zemlje, ki predstavlja prvi zametek večje zadrugne ekonomije.

Zaradi pomoči delovnega kolektiva zadrug so bili stroški za gradnjo omenjenega hleva za milijon dinarjev manjši, kot so predvidevali.

Zasedanje OLO M. Sobotla Ob večjem prometu manj nesreč

Na sobotni seji OLO Murska Sobotla so odborniki obeh zborov poslušali poročilo Sveta za notranje zadeve in splošno upravo ter poročilo okrajnega senata za prekrške.

V poročilu Sveta za notranje zadeve in splošno upravo je že uvodoma rečeno, da je svet obravnaval v preteklem letu najvažnejša vprašanja iz obsejne problematike, kriminala, mladinskega prestopništva, varnosti prometa in vprašanje požarne varnosti. Z otvoritvijo maloobsejnega prometa je bila dana možnost stalne izmenjave prebivalstva. V zvezi s tem je bilo v letu 1960 vloženih nad 3 tisoč prošenj za stalne obsejne propustnice, izdanih pa je bilo tudi večje število trodnevniških dovolilnic in dvolastniških izkaznic.

Na seji obeh zborov so tudi ugotavljali, da se je število kaznivih dejanj v lanskem letu na splošno znatno zmanjšalo, povečalo se je le število kaznivih dejanj nedovoljene trgovine. Več kaznivih dejanj je bilo tudi zoper uradno dolžnost, primeri poneverb, največ pa škodljivih pogodb. Za uspešno odkrivanje kaznivih dejanj so odborniki menili, da bi poleg ONZ morale predvsem inšpekcije za delo posvetiti večjo skrb kontroli in odkrivanju tovrstnih kaznivih dejanj. Tudi revizijska služba v kmetijskih zadrugah ni zadostila svojim nalogam. Težave pa so tudi v tem, ker še pri nas nimamo revizorjev-strokovnjakov, ki bi pomagali pri odkrivanju kaznivih dejanj v gospodarstvu. Ugotavljali so tudi, da nekatere gospodarske organizacije nimajo v zadostni meri zavarovane in movine, da nekatere podjetja nimajo niti nočnih čuvajev, splošno ljudsko premoženje, denar in drugo pa imajo neprimerno zavarovano.

Za izboljšanje takega stanja bi bilo nujno potrebno v nekaterih gospodarskih organizacijah sprejeti določene ukrepe za varnost premoženja.

-rj-

UPRAVLJANJE PODJETJA — ODGOVORNOST CELOTNEGA KOLEKTIVA

delitvi sredstev za osebne dohodke. Torej bo vprašanje pravih meril še pridobilo na važnosti, ker tarifnih postavk več ne bo. In kaj pa naj bo potem? Zelo mnogo naših proizvajalcev misli, da je norma in akord vse, kar se lahko pri merilih uporabi. Tam torej, kjer ni viden delavčev učinek z najizrazitejšimi naravnimi pokazatelji učinka, naj bi se nehalo. Drugi zopet trdijo, da je to sedaj nepotrebno, ker naj tako evidenco nadomesti samo finančni efekt proizvoda, v tem pa vsi po verigi proizvodnje po določenem ključu. Za boljše tolmačenje drugega primera naj navedem tak način verižnega obračuna:

Ob ustvarjenega čistega dohodka odprodanih 100 kosov proizvoda N po 1.000 din si delijo:

	Priprava dela	mehanični obrat	polirnica
v %	15	35	10

embalir-nica	komerciala	uprava
10	15	15

Če bo dohodek višji, ostane isto odstotno razmerje in če nižji, tudi. To je sicer boljši način kot po času, vendar ne daje vzpodbude tistim, ki so kaj več prispevali, ali ne občutijo tisti, ki so manj vložili, kot kaže gornji odstotni odnos. Pri takem načinu se tudi najlažje pojavi *odstotna uravnolovka*, ki ob boljšem uspehu dodaja pač vsem, ne glede na dejanski prispevek. Pravilno je torej, da vsak samostojni del (enota) proizvodnje čuti svoj uspeh ali neuspeh, ne glede na druge. Vsako oviranje takega odnosa ovira proizvajalca v spoznavanju, da je skupinski in individualni uspeh dela merilo za osebne dohodke posameznika. Isto je z omejevanjem zaslužkov pri prekoračitvi učinka.

Najčistejši ugovori so, da je s tako evidenco preveč dela z ozirom na razlike, ki tako nastajajo med posamezniki. Prvo je torej uvesti evidenco, na podlagi te določiti delež vsake skupine, ki dela na neki zaključni proizvodnji ali zaključni proizvodni fazi. Od te pa preidemo na posamezna delovna mesta. Naivno bi bilo misliti, da pa tam naj sami od slučaja do slučaja razpravljajo, koliko komu gre. Tudi tu naj se uvedejo merila, po katerih bo možno vsakomur razumeti, če že ne izračunati svoj prispevek iz cenika del. Med posameznimi skupinami (ekonomskimi enotami) so možne celo nasprotno vrste stimulacije. N. pr.: pri kvaliteti naj bo nagrajen delavec po proizvodih, kontrola pa po napakah in izmed njih, če naj gre za resnično kvaliteto. Podoben primer je z remontno delavnico. Ta naj participira na pogonskih urah, ne na popravilih ali pa na obojem enako.

Še o doseganju meril. Tam, kjer prihajata v procesu proizvodnje skupaj delavec po času in delavec po učinku, ne bomo kaj prida prišli naprej. Eden izmed njiju bo nezadovoljen; če bo uspeh dober, tisti po času, drugače pa oni po učinku. Zato je nujnost, da se mesečno formiranje osebnih dohodkov odpravi. To velja tudi za *upravo*. Namesto, da »tehtamo« direktorja, koliko naj ima stalne plače, mu predvidimo formiranje osebnega dohodka iz vseh dejavnosti, ki jih opravlja. Povedano velja tudi za ostale takozvane »vodstvene« kadre podjetja. Iz tega naj postane servis za vse, ki participira pri vseh v dobrem in slabem. Podvrženo naj bo torej istemu kot ostali delavci.

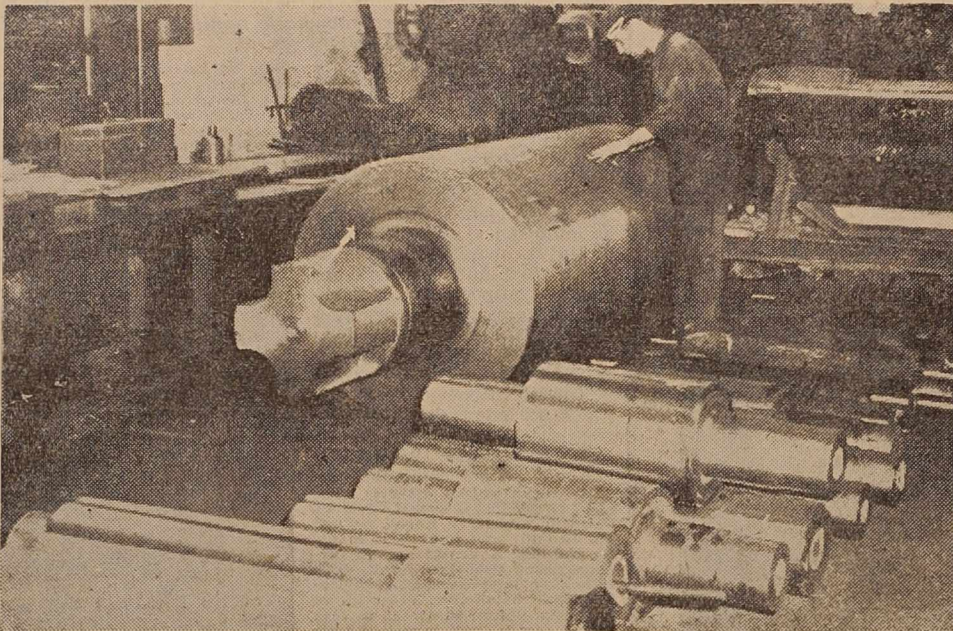
V ZADNJEM ČASU SE MNOGO RAZPRAVLJA O EKONOMSKIH ENOTAH. PROIZVAJALCI SO V VEČINI ZA TO VRSTO ORGANIZACIJE PROIZVODNJE IN OB NJEJ ZA VZPOREDNO DECENTRALIZACIJO VODENJA GOSPODARSTVA IN DELITVE OSEBNIH DOHODKOV.

Pri večji delitvi dela pride namreč do različne uporabe sredstev, različnih pogojev dela in zahtev na delovnem mestu. Če je mizar-obrtnik v stanju pri nekem izdelku napraviti vse faze dela sam, pri razvitejši proizvodnji to ni možno, niti ne sme biti tako. Pri več proizvodih istega podjetja pa proizvajalci uporabljajo različne stroje in orodje, raz-

kaj naj proizvajamo in koliko dohodka delimo iz posamezne vrste (faze) proizvodnje. Tak del proizvodnje, kjer lahko samostojno obračunavamo stroške in izvajanje plana, pa tudi formiranje osebnih dohodkov, imenujemo ekonomske enote. V taki obliki lahko skupina delavcev točno pozna svoj učinek in uspeh. Zato je kot nalašč tukaj osnova za nagrajevanje. Vse ostale, višje enote (uprave, obrati) pa naj so udeležene po delu in obsegu svojih nalog pri skrbi za njeno proizvodnjo in učinek. Tudi skladi tako. Mislim, da je to bistvo. Vendar bi opozoril, da se nikomur ne predpisuje števila enot ali števila delavcev v eni izmed njih. To zavisi od razdelitve delovnega procesa na skupine po verigi, torej tako, kakor se zaporedoma odli-

vijajo, ali pa po zaključni proizvodnji, to je, kolikor tehnično in prostorno ločenih proizvodov pač podjetje istočasno proizvaja. Zato je lahko vključeno v taki enoti le nekaj, lahko pa tudi 100 in več proizvajalcev. V nobenem primeru ne more biti tako velika, da delavec ne bi mogel poznati celotnega poteka proizvodnje. Zaradi primera navajam, da je v opekarni lahko ekonomska enota peč, v gostinstvu ločeni lokal, v trgovini prodajalna, v kmetijstvu zaključni živinorejski obrat in slično. Važno je, da se tako lahko razdele tudi sredstva podjetja na ekonomske enote in z njimi zadolži. Nadalje je izključevati take primere, kjer del delav-

Važen predpogoj za tako delitev je analiza delovnih mest po analitični oceni. To se opravi vedno, če se spremeni pro-

V livarni

izvodnja ali opreina delovnega mesta. Razume se, da je tako analitično oceno delovnih mest treba opraviti strokovno pravilno in točno. To je od kolektiva ustvarjen instrument, ki vrednoti delo enega delovnega mesta proti drugemu iz poznanih elementov teže dela, možnosti proizvodnje, kvalitete, delovnih pogojev in še kakšnih drugih zahtev. Vse to je treba izmeriti, oceniti in zapisati ter

NO VEC KOT VSI, KI SO JIH PROIZVEDLI.

Takih primerov smo imeli več. Tudi fizični delavec je mnogokrat odločilen pri planu. Zato ga je upoštevati, če je tako! Cesti so se pojavi delitve brez vrednosti organov upravljanja ali pa vsaj brez obrazložitve, kdo in zakaj dobi nagrado itd. To več ne more biti.

Kočinjo se obravnavajo tudi razlike med podjetji in panogami. Če vemo, da je količina

PRAVILNO MERILO JE DELOVNI UČINEK

cev sploh ne bi bil vključen v temeljno proizvodnjo enote. To bi bil n. pr. slučaj, da šoferja ali pomožnega delavca vključimo v neko enoto, toliko, da ga razporedimo, čeprav tam nima svojega delovnega mesta. Posebno vprašanje je nagrajevanje uslužbencev. Ti so lahko po naravi dela bližje tehničnemu ali administrativnemu delu. Tehničnokomercialni naj se vključijo neposredno na participacijo v enotah, ostali pa tvorijo servis in tako dobe svoj del sklada osebnih dohodkov. To je najboljši način.

Z UVEDBO TAKE NOTRANJE DELITVE (DELA IN OSEBNIH DOHODKOV) JE MOŽNOST, DA SE IZPREMENIJO ODNOSI PODREJENOSTI IN NADREJENOSTI V SKUPNEM FUNKCIONIRANJU GOSPODARSKE ORGANIZACIJE V SODELOVANJE.

nato ovrednotiti. Z gotovim količnikom dobimo nato v zvezi s planom višino osebnih dohodkov pri povprečnem odstotku izkoriščanja delovnega časa in strojev, ki nam da plan delovnega mesta in seštevki delovnih mest pa plan enote in vsega podjetja. Pri takem ocenjevanju ni več neznanek pri boljšem ali slabšem izvajanju plana. Delavec pa ve, kaj lahko pričakuje. Tako analizo mora imeti vsako podjetje, ki hoče pravilno nagra-

dohodka (čistega) odločilna, da je teža v povprečju tudi različna, ni mogoče več postavljati, da mora v vsakem podjetju vsakdo za enako delo tudi enako zaslužiti. Po tej poti lahko pridemo samo nazaj na določanje plač. To nam mora biti jasno tudi tedaj, če kdo odpove, ker misli, da bo drugje boljše prodal svoje delo. Zato iščimo v vzrokih majhne produktivnosti pri sebi rešitev za izhod. Včasih je treba le malo in lahko dosegamo druge.

TUDI ADMINISTRATIVNA URAVNLOVKA, ALI PRITISK, DA BOLJŠE IDOČA PODJETJA NAJ NE ZVISEJUJO OSEBNIH PREJEMKOV, NI V NOBENEM PRIMERU NA MESTU. VSAKO KRAJEVNO URAVNAVANJE PREJEMKOV SAMO USPAVA SLABSE IN DELA PROBLEME V RENTABILNEŠIH KOLEKTIVIH.

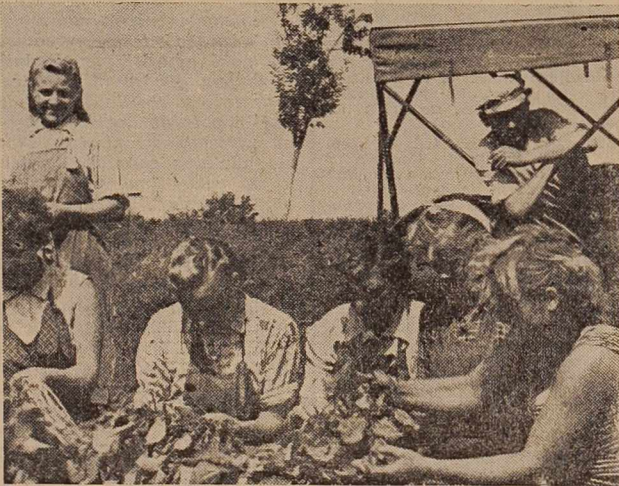
Hotel bi še opozoriti na področja, kjer je dosedaj veljalo načelo, da naj se nizko formirajo osebni dohodki, ker je pač delo malo produktivno. Oboje je problem. Gradbeništvo in kmetijstvo bo moralno iskati načina za možnost boljšega nagrajevanja pri večjem efektu dela. To pa ni samo v garanju, temveč še več v organizaciji dela in pripomočkih za delo. To se pa lahko temeljito spremeni na boljše, čeprav je še več vzrokov za tako stanje. Vsekakor pa je v gradbeništvu treba takoj boljše izrabiti delovni čas.

V gostinstvu se razpravlja o postrežnini, ki naj bi se uvedla v večjih obratih. Ta način formiranja osebnih dohodkov je pri nas novost in se bo temu primerno moralo tudi misliti na kvaliteto uslug. Vsekakor pa je treba povsod odpraviti mesečne plače natakarjev in kuharskega osebja ter ga nagrajevati po učinku, kar je za pavšalizirane obrate lahko isti uspeh kot postrežnina.

V trgovini so ponekod združevali podjetja. Zato je še bolj očitna nevarnost monopola. Če ne bo notranja organizacija osamosvojlja prodajaln. Tudi v zadrugah bo po združitvi problem delitve osebnih dohodkov zelo aktualen.

V svojih izvajanih sem imel pred očmi željo da v letošnjem letu res dokončno razčistimo vsa doslej še nejasna vprašanja in sledimo namreč tudi v najosnovnejših odnosih ljudi: pri delitvi po delu!

JOŽE SLAVIČ

V kmetijstvu specifični pogoji dela

To je naš cilj. Vsi od uprave do posameznih delov in posameznih proizvajalcev vedo svojo vlogo v proizvodnji in upravljanju. Kompetence so jasne in razumljive. Mezdnege odnosa med delodajalcem in delom ni. Pri upravljanju pa ekonomske enote predvsem rešujejo nekaj osnovnih nalog, ki razbremenijo centralne organe. Te so med drugim predvsem planiranje in analiza obračuna, organizacija dela, iskanje skritih rezerv, merjenje učinka posameznika. Nadalje je treba dopustiti sodelovanje v delovnih odnosih, kdo, koga na določeno delovno mesto v ekonomski enoti, skladi, kako se uporabijo in formirajo, nove investicije in velika popravila. Po udeležbi v skupnem deležu se formirajo merila za posameznike in po njih deli. Uspeh je viden jasneje in ne-

SE NEKAJ IZKUŠENJ IZ PRAKSE. V MNOGIH PODJETJIH JE SE V GLAVAH VODILNIH TOVARISEV V VELJAVI NEKO URAVNAVANJE RAZPONOV. ZAČNE SE PRI DIREKTORJIH, KATERI SO LIMIT ZA NAJVIŠJE PREJEMKE. PO NOBENI STIMULACI-

RAZVEDRILO IN IZOBRAŽEVANJE

Cankova dobiva iz dneva v dan novo podobo. Vzporedno z zunanjo podobo pa se lepo razvija kulturno-prosvetna in družabna dejavnost. Telovadnica in novi, čeprav tesen televizijski klub, sta sedaj v zimskih večerih posebno dobro obiskana.

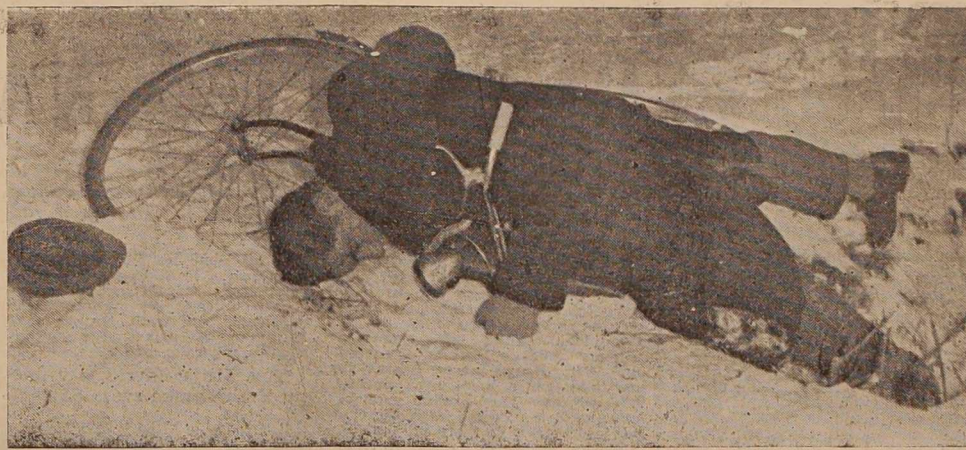
Napak bi bilo soditi, da služi televizor, ki so ga kupile vaše organizacije na čelu z Ljudsko tehniko, samo razvedrilu in da se ljudje zatekajo tja le priložnostno. Ne! — Bilo je v četrtek zvečer. Zunaj je pritiskal mráz in silil ljudi, da so se zavijali v plašče in zapirali stanovanja. Privoščil sem si majhen sprehod. Medtem, ko so se po vasi prižigale prve luči, je pred klubom kar mrgolelo otrok in mladine. Nemirno so se ozirali na razsvetljeno okno. »Čez pol ure bodo končali«, jim je sporočil fant, ki so ga najbrž poslali na ogled. Ko sem se vpletel v pogovor, so mi povedali, da imajo člani ZK sestanek. Povedali so tudi, da jih razumejo, da se morajo sestajati in razpravljati o marsičem, vendar... In spet so se močneje zavili pred mrázom.

Pol ure je kar hitro minilo in potem sem se znašel skupno z njimi v toplem, čeprav

Pripovedovali so o Alžiriji ter o strašni lakoti. »Otroci se nam smilijo, zato smo tudi sami zbrali že nad 20 tisočakov za nje.« Seveda so pri tem utrpeli hranilniki, precej pa so prispevali starši.

Potem smo spet gledali program, ki se je, žal, nekoliko prehitro končal. Razšli smo se, njihova mesta pa so zasedli starejši, ki niso bili nič manj številni. Tudi ti se vsak večer zbirajo. Še več bi jih bilo, toda prostor je premajhen, razen tega pa ga prepogosto uporabljajo za sestanke in posvetovanja.

Taki so zimski večeri na Cankovi. Izobrazba in razvedrilo hkrati, in ne zdi se ljudem škoda tistih nekaj dinarjev, ki jih odrinejo za vstopnino. Tisti pa, ki nimajo prostora v klubu ali niso navezani, pa preživijo večere doma in se pač kratkočasijo s knjigami in radijskim programom.

V Bogojini več predavanj o kmetijstvu

V Bogojini je društvo Ljudske tehnike že dalj časa delovalo na področju agrotehnike. Ugotavljajo, da je to prizadevanje imelo za posledico večje zanimanje za napredno agrotehniko, zato nameravajo še nadalje delovati v tej smeri, zlasti v skladu z načrtom napredka v kmetijstvu na tem področju.

TRIKRAT PO POL URE

Na naših cestah bomo stežka zabeležili uvidevnost, še težje pa primer človekoljubja in tovarištva. To potrjuje tudi naš sestavek.

NIHCE SE NI ČUTIL DOLŽNEGA, DA BI POMAGAL

Mráz je pritiskal in ljudje so se zavijali v plašče. Promet pa je kljub temu obdržal normalno tempo. Avtomobil za avtomobilom, vmes pa tu in tam kaka »silhueta« kolesarja. Nihče se ni zmenil za mopedista, ki se je pred dnevi med 16. in 17. uro pri Tropovcih mučil z mopedom. Ni in ni mu hotel vžgati. Orodje je imel razmetano po cesti. Le kakšen kolesar se je ozrl po njem, nekateri so ga pozdravili, nato pa oddrveli naprej. Tudi rdeči Prinz S-21185, sivi Mercedes in vsi ostali — v pol uri jih je bilo kar sedem — so drveli mimo. Tovornjak S-10138 je ustavil in mopedist je že mislil, da mu bo šofer pomagal. Toda ustavil je le toliko, da je izstopilo neko dekle, nato pa odpeljal proti Radencem. Le eden od kolesarjev je mopedista vprašal, če mu lahko pomaga, in povedal, da dela na Agroservisu v M. Soboti. Med tolikimi se je vsaj eden čutil dolžnega, da mu pomaga. Ni ga stalo dosti, a napravil je lepo tovariško delo.

NEZAVESTEN KOLESAR V MRÁZU BREZ POMOCI

Na isti cesti blizu pokopališča v Tropovcih so proti večeru drveli avtomobili mimo ponesrečenega kolesarja, ki je ležal ob kolesu v snegu. Na poledeneli cesti ga je spodneslo in padel je tako nesrečno, da je ostal v nezvesti. Dasiravno

so ga mimoidoši šoferji avtomobilov in traktorja — v pol uri jih je peljalo šest, med njimi tudi Unimog S-6759 in avto S-21128 — videli, so peljali naprej. Mráz je hudo pritiskal. Ponesrečenec je ležal naprej. Nihče se ni čutil dolžnega, da bi vsaj pogledal, kaj se

Naša akcija

mu je zgodilo ali pa ga odpeljal do bližnje hiše. Ne, nikogar ni bilo...

NEZASENČENE AVTOMOBILSKE LUČI PRI SREČANJU

Ceste so bile poledenele. Vožnja s kolesi je bila tvegana, posebno še, ker je bila noč. Na cestah je bilo precej kolesarjev, ki so se peljali z dela. Močno so bili oblečeni in zato toliko bolj nerodni. Na treh cestah, ki peljejo v M. Soboto, je v pol uri peljalo 19 avtomobilov in trije mopedi. Pri srečavanju pa je zasenčilo luči samo 13 avtomobilov. Ostali pa, čeprav so nekateri kolesarji v siju luči zgubljali ravnotežje, niso niti trenili z lučjo. Med tistimi, ki se jim ni zdelo vredno zasenčiti luči, je tudi šofer avtomobila S-21181 iz M. Sobote, ki je peljal od Martjanec proti M. Soboti. Lahko bi se zgodila nesreča in potem bi šoferji kaj hitro našli izgovor, čeprav bi bila krivda le njihova lahkomišelnost, ali bolje — predrznost.

PORAZNE SLIKE Z NAŠIH CESTA

Zalostne epizode iz naših cest. K sreči je šlo tokrat v vseh treh primerih le za preizkušnjo, ki jo je organiziralo naše uredništvo v sodelovanju s prometnimi milicijami. Lahko pa bi rekli, da so to skoraj vsakdanji dogodki.

Če bi v prvih dveh primerih šlo zares, mopedistu ne bi preostalo drugega kot, da potiska moped do doma, ponesrečeni kolesar pa bi lahko v nezvesti zmrznil. Nihče se ne bi čutil krivega, čeprav ga je videl. Nihče pa menda ni pomislil, da tudi sam ne bo vedno takole za volanom v toplem avtomobilu. Kaj če bi naključje hotelo, da bi moral zamenjati položaj z onim na cesti? Njihovo ravnanje pa lahko ocenimo približno takole: veliko predrznosti in lahkomišelnosti in le malo tovarištva in človekoljubnosti.

J. Stolnik

nekoliko pretesnem klubu. Na sporedu je bil kratak film: »Robin Hood« ter TV obzorik. Skupno s starejšimi so programu pridno sledili. V tem času pa smo našli tudi čas za razgovor.

LT V ELRADU

V podjetju Elrad v Radgoni govorijo o tem, da bi ustanovili društvo Ljudske tehnike v podjetju. Doslej so skrbeli za tehnično vzgojo izven podjetja, zlasti za pionirje na šolah, menijo pa, da bodo veliko pridobili s tehnično-vzgojnim društvom v lastnem podjetju.

PRIKOLICE IZDELUJEJO

V društvu Ljudske tehnike Agrotehnika v Ljutomeru so člani tega društva izdelali že prve prikolice. Na ta način si je društvo pridobilo precej denarja, ki ga uporablja za ostale sekcije. Člani pa so s tem

LJUDSKA TEHNIKA V BELTINCIH

Te dni so se sestali predstavniki avto-moto društva v Beltincih. Ker imajo le stara

pridobili potrebne izkušnje — tudi tisti, ki doslej neposredno v tej proizvodnji niso sodelovali.

DRUŠTVO LJUDSKE TEHNIKE V PANONIJI

Po daljših razgovorih in pripravi je ustanovitev društva Ljudske tehnike v Industriji kovinske galanterije Panonija v Murski Soboti lahko v kratkem uresničljiva.

KINO V ROGAŠOVCIH

Društvo Ljudske tehnike v Rogoševcih meni, da bi lahko s pomočjo okrajnega odbora Ljudske tehnike uredilo v vasi kino. Poleg ostalega bi to vsakakor povečalo zanimanje prebivalstva za organizacijo LT.

osnovna sredstva, so kljub dosedanemu živahnemu delovanju izrazili pomisleke nad nadaljnjim obstojem društva. Ker pa je tehnično-vzgojno delo v tej občini zelo potrebno, so govorili o možnostih razširitve dejavnosti in morebitnem društvu Ljudske tehnike. Po statutu Ljudske tehnike je namreč upravni odbor edine organizacije v občini dolžan prevzeti začasno vlogo občinskega odbora LT. V kolikor bodo dosedanje društvo preimenovali v društvo Ljudske tehnike, imajo možnost razvijati dejavnost po sekcijah — trenutno avto-moto sekcijo in sekcijo traktoristov in kmetijskih strojnikov, pozneje pa morebiti še sekcijo za mehanizacijo v gospodinjstvu, fotoamaterstvo in morebiti radioamaterstvo in sekcijo elektrostrojništvo.

Bogojina

V Bogojini so letos organizirale žene zadružnice kuharski tečaj, ki ga obiskuje 18 žena in deklet. Ob zaključku tečaja nameravajo tečajnice prirediti razstavo svojih izdelkov.

V programu 20-letnice

V Pomurju so letos vsa kulturno-prosvetna društva na rednih letnih občnih zborih sprejemala obširne delovne

POMURSKI FILMSKI BAROMETER

programa. Povsod so sklenili, da bodo poživeli dramske sekcije. Letos, ko bomo svečano proslavljali 20-letnico revolucije, je še posebno potrebno skrbeti za kvalitetne programe. Okrajni svet Svobod in prosvetnih društev v Murski Soboti je sklenil, da bo organiziral večdnevni seminar za režiserje.

Seminar za knjižničarje

Okrajni svet Svobod in prosvetnih društev v Murski Soboti skrbi za izobrazbo in strokovno izpopolnitev knjižničarjev. Pred nekaj dnevi je bil končan tridnevni seminar za knjižničarje. Na seminarju so se knjižničarji seznanili z tehniko poslovanja v knjižnicah ter na splošno o delu ljudskih knjižnic na vasi. Knjižničarji so si med seminarjem ogledali v Murski Soboti občinsko knjižnico, ki je ena od najbolj urejenih knjižnic v Pomurju ter okrajno študijsko knjižnico.

SONCE ZOPET SIJE — Zopet ameriški film po Hemingwayev književni osnovi. Tokrat gre za »izgubljeno generacijo«, kakor jo Hemingway imenuje, generacijo, ki je bila priča in udeleženec strahotne Prve svetovne vojne. Te generacije je Hemingway posvetil svoje delo »Sonce zopet sije«. Drugo vprašanje pa je, kako je bil avtor književne osnove zadovoljen s filmsko inačico dela, čeprav je zbral režiser Henry King okrog sebe nekaj prominentno ekipo: Avo Gardner, Mela Ferrerja, Eddieja Alberta in dva zvezdnika, ki sta danes že pokojna: Tyrone Powerja in Errola Flynna. Če že treba oceniti igralske ustvaritve omenjenih, so nedvomno najboljše podane vloge Tyrone Powerja, Errola Flynna in Aye Gardnerja. V ospredju zgodbe je torej tragika Hemingwayeve »izgubljene generacije«, omeniti pa je treba tudi izredne posnetke Pariza in pejsajev Spanje v za oko prijetnih barvah, vznemirljive bikoborbe in drugo.

Film bo na sporedu ob koncu tega tedna v soboškem kinu.

HERKULES — Italijanski barvni kinemaskopski film, ki pa nazorno priča o tem, kako se filmska industrija lahko povsem oddalji od umetnosti. V filmu ni niti zgodovinske resnice, a tudi teženj niso pokazali ustvarjalci, da bi se ji

približali. Tudi igra se ne dvigne niti za hip nad povprečje. Zato pa je film poln zunanje blišča in akcije, kar oboje prijetne zahtevne gledalce. Delo lahko uvrstimo med neuspešne filme, ki jim niti kičaste barve in kinemaskopska tehnika ne more pomagati nad povprečje.

RDEČELASA JULIJA — Francoski vstavistični film režiserja Clauda Boissola, ki nas najprej vrača v l. 1925, ko so na pariškem Montparnassu slikarji sanjali o uspehu in slavi, nato pa se, potem ko preskoči nekaj desetletij, nadaljuje v našem času.

Film sicer ne kaže jemati preveč resno, ker tudi njegovi ustvarjalci niso pokazali preveč resnosti in umetniških teženj, vendar je zanimiv tudi sprico tega, ker igra v njem Daniel Gelin in Pascale Petit (njena prva glavna vloga) dvojno vlogo in sicer igra Daniel Gelin hkrati vlogo očeta in sina, Pascale Petit pa vlogo matere in hčerke. Na trenutke je v filmu tekoč dialog, vendar ne dobi nikoli tiste potrebne notranje moči in intenzivnosti, ki bi ostala gledalcu dalje časa v spominu.

ZENSKA IN MOŽICELJ — Francosko-italijanski film, ki ga je režiral znani Julien Duvivier, scenarij pa je napisal režiser skupno z Marcelom Ashardom, ki je hkrati tudi avtor prav nič bleščečih dialogov. Zenska je — seveda — Brigitte Bardot, njen možicelj pa Don Matteo, sevilski snob, bikorejec in Don Juan. Zeli se poigrati z njo, v resnici pa se ona poigra z njim. Seveda to ne bi bil film z Brigitte Bardot, če ne bi bilo v njem obveznega slačenja. Kostumograf je imel več preglicev z njenimi dekletji in podobnimi »rekviziti«, kakor s špansko narodno nošo.

Oba zadnja filma bosta prihodnje dni na sporedu lendavskega kina.

MLADINSKI AKTIV PRI AGROSERVISU

V soboškem podjetju »Agroservis« deluje že dalj časa mladinski aktiv, ki je v zimskem času organiziral med drugim tudi plesni tečaj. V okviru mladinskega aktivna nameravajo ustanoviti avto-moto krožek in društvo Ljudske tehnike.

MOPEDIST TRČIL V TOVORNJAK

Zaradi neupoštevanja prednosti pri vožnji se je mopedist Branko Bokša iz Ljutomeri zaletel v tovorni avtomobil, katerega je upravljaval Vinko Rajh iz Ključarovec. Bokša se je z mopedom pripeljal iz nekega dvorišča v Stročji vasi, ne da bi se prepričal, če je cesta prosta. Trčil je v tovorni avtomobil in pri tem dobil lažje poškodbe. Materialna škoda znaša okrog 50.000 dinarjev.

SE ENA PROMETNA

Voznik osebnega avtomobila Janko Vrabli, stanujoč v Gornji Radgoni, je pred nekaj dnevi zaradi neupoštevanja stanja in pogojev cest z zadnjim delom avtomobila zadel v osebni avtomobil, last Avgusta Bobnjarija iz Veržetja. Škoda na obeh vozilih znaša okrog 10.000 dinarjev.

VOZIL V VINJENEM STANJU

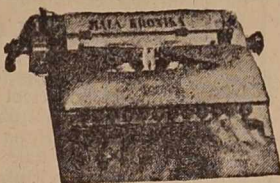
Kolesar Mirko Horvat iz Cezanjev se je pred nekaj dnevi v vinjenem stanju peljal na strajalni lev strani cestišča. Med vasjo Doležovje — Veržet je dohitel kolesarja Stefana Rožmana, ki je vozil osebni avtomobil. Šofer se je kolesarju izogibal, vendar je zadel v zadnje kolo kolesa.

ROJSTVA

Rodile so: Terezija Ozvatič iz Vanča vasi — dečka, Karolina Zelezen iz Puževca — dekle, Marija Bartalanč iz Krajne — dečka, Franciška Ribič iz Ropčevca — dečka, Marija Gal iz Lendave — dečka, Emilija Skrilc iz Rankovca — dečka, Marija Bračič iz Ivanjševca — dečka, Neža Balant iz Murske Sobote — dečka, Elizabeta Rajnar iz Murske Sobote — dečka, Marija Bagari iz Murske Sobote — dečka, Milica Novakovič iz Kuzme — dekle, Irma Perkič iz Zenkovec — dečka.

POROKE

Poročili so se: Karel Baranja, delavec iz Cernelavec in Marija Baranja, delavka iz Cernelavec; Franc Vrečič, kleparski delavec iz Bakovec in Marija Svab, šivilja konfekcije iz Murske Sobote; Stefan Balazič, novinar iz Murske Sobote in Hilda Smerčan, uslužbenka iz Murske Sobote.

SMRTI

Umrli so: Anton Simonka, natakar iz Lendavskih gor, star 40 let, Verona Sukič, gospodinja iz Murske Sobote, stara 66 let in Eva Fartek iz Ivanovca, stara 78 let.

DAROVALCI KRVI NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI V MURSKI SOBOTI

od 16. do 21. januarja 1961

Terezija COKAN iz Lipe, Jože KUZMIC — tretjič, Franc HARI drugič, Alojz GOMBOC, Jože FLAK, vsi iz Motovilec; Koloman BAGARI iz Vidonec; Adam KRESLIN iz Zepovca; Karel FUJS — tretjič, Kristina VOGRINCIC — drugič, oba iz Murske Sobote; Zlata SEVER — devetič, iz Križevca, Ludvik CVERNJAK, Irena KEREČ, Marija SÄDL, Marija GEDER, Terezija GJERGJEK, Ana CVERNJAK, vsi iz Kruplnika, Ludmila CVETKO iz soboške bolnišnice.

Vprašanje:

Eden izmed ženinih sorodnikov mi je ob priliki poroke obljubil, dati v dar svoj kmečki voz. Pred kratkim sem ga pozval na izpolnitev obljube, o čemer pa sedaj noče niti slišati. Vprašujem, kaj mi je storiti, ali bi s tožbo uspel?

Odgovor:

V vašem primeru gre za darilno pogodbo. Tako pogodba sklenjena v ustni obliki je veljavna le v primeru, če je obdarjenec darilo dejansko tudi izročeno, sicer pa nima veljave in zahtevek iz nje ni vlož-

ljiv. Dejanska predaja oziroma izročitev ni potrebna, če je darilna pogodba sklenjena v pisni obliki.

Vprašanje:

Moj sosed ima ob meji na svojem zemljišču troje hrastovih dreves, katerih veje in korenine segajo na moj svet in mi s tem povzročajo občutno škodo. Kaj mi je storiti, da bi mejaša prisilil, da odstrani to gozdno drevje?

Odgovor:

Splošni državljanski zakonik, ki ga uporabljamo kot

pravna pravila, pravi, da sme vsak zemljiški posestnik korenine tujega drevesa, ki segajo na njegov svet izrjavati, veje, ki segajo na njegovo zemljišče, pa odsekati. Potrebno pa je, da predhodno pozovete lastnika drevesa, da naj sam to izvrši. V interesu mirnega sožitja Vam priporočamo, da se s sosedom o zadevi lepo pogovorite, preden podvzamete dopuščena Vam dejanja ali pa se obrnete na pristojni poravnalni svet.

Pravni kotichek Pomurskega vestnika

Mali OGLASI

USNjeni ROKAVICI sem našel pred Okrajno pošto v Murski Soboti. Lastnik jih lahko dobi v upravi lista. M-91
PSICO bele barve, »madžarski komodor«, staro 2 leti z rodovnikom, prodam. Naslov v upravi lista. M-92
STANOVANJSKA HIŠA z vseljivim dvosobnim stanovanjem in po potrebi z gospodarskim poslopjem na prodaj v Lendavi, Kolodvorska 26. M-93

Strelske vesti

PRIZNANJE ZA CIGUTA

Tudi soboška strelska družina Grafičar je pred dnevi zaključila tekmovanje za družinsko prvenstvo in za Zlato puščico. V obeh tekmovanjih se je najbolje odrezal mladi strelec Geza Cigut, ki je v prvem zabeležil 181 krogov od 200 možnih, v drugem pa 272 od 300 možnih krogov ter si s tako visokim rezultatom pridobil pravico do najvišjega strelskega priznanja v svoji družini. V občinsko tekmovanje za Zlato puščico pa sta se v tej družini poleg Geze Ciguta uvrstila še Franjo Škarabot z 261 in Tone Ružič z 249 krogov od 300 možnih.

ROKOMETASI — STRELCI

Okrajni rokometni odbor vzpodbuja rokometne športnike k stalni aktivnosti tudi v zimskem času. Po tekmovanju v streljanju sedemmetrovk za prvenstvo Pomurja, o katerem smo že poročali, je pred dnevi priredil tudi tekmovanje za II. prvenstvo Pomurja v streljanju z zračno puško. Na tem tekmovanju je bila sicer udeležba tekmovalcev slabša kot lani, vendar pa so bili doseženi povprečno boljši tekmovalni rezultati. Zanimivo je, da so se tokrat najbolje odrezali rokometni sodniki. V prihodnjih dneh namerava okrajni rokometni odbor prirediti za svoje člane še tekmovanje v namiznem tenisu in šahu.

Rešitev Novoletne nagradne križanke

Od skupno 134 poslanih rešitev naše novoletne nagradne križanke je bilo pravilno rešenih 61. križank. Zrebr je razdelil nagrade takole:

1. nagrada 1000 dinarjev — Mimica Koveš, G. Bistrica 208, p. Crensovec;

VINSKI SODI, mize, stoli na prodaj v Lendavi, Kolodvorska ul. 29. M-94
GOZD za poseko, s parcelo, ugodno prodam. Površina 0,28 ha, oddaljenost od ceste 500 m. Cena ugodna. Informacije samo ob nedeljah v Stanetincih 47. p. Videm ob Ščavnici. M-90
MOPED COLIBRI, dobro ohranjen, in lovsko puško 16, prodam. Jaha, Strehovci 3a. M-81
DVOSOBNO STANOVANJE v Ljutomeru menjam za enako ali enosobno v Murski Soboti. Naslov v upravi lista. M-84
NOVO HIŠO z gospodarskim poslopjem in 4 ha zemlje blizu avtobusne postaje, ugodno prodam. Informacije: Lemerje 84. p. Puconci. M-87
NOVO SPALNICO in železno posteljo prodam zaradi selitve. Naslov v upravi lista ali na poslastu Mačkovič. M-88
GOSPODINSKO POMOČNICO k enemu otroku, z delnim znanjem kuhanja, sprejemem takoj v Ljubljano. Naslov v upravi lista. M-90

MURSKA SOBOTA — od 3.—5. febr. ameriški barvni kinemaskopski film: »Sonce zopet sije«; od 6.—7. febr. ruski barvni film: »Deklica brez naslova«; od 8.—9. febr. slovenski kinemaskopski film: »X 25 javlja«.
GORNJA RADGONA — od 4.—5. febr. italijanski barvni kinemaskopski film: »Herkules«; 8. febr. ameriški barvni kinemaskopski film: »Mož s 1000 obrazil«.
LENDAVA — od 3.—4. febr. italijansko-francoski film: »Evropa ponoči«; od 7.—8. febr. francoski film: »Rdečelasa Julija«.
SLATINA RADENCI — od 4.—5. febr. ameriški barvni film: »Bagdadski sireni«; 9. febr. italijanski film: »Krik«.
LJUTOMER — od 4.—5. febr. francoski barvni kinemaskopski film: »Notredamski zvonar«; od 8.—9. febr. ameriški film: »Angel ali demon«.
VERŽEJ — od 4.—5. febr. francoski barvni film: »Helen in moj«.
KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — od 4.—5. febr. italijanski film: »Zelazničar«; 8. febr. sovjetski film: »Celkaš«.
VIDEM OB ŠČAVNICI — od 4.—5. febr. ameriški glasbeni film: »Troje za revijo«.

V NEDELJO,
dne 5. februarja 1961 na

Barovo
gostovanje

V PREDANOVCE!

Televizijsko snemanje.

Vabljeni!

Tedenski
KOLEDAR

Petek, 3. febr. — Blaž
Sobota, 4. febr. — Bojana
Nedelja, 5. febr. — Agata
Ponedeljek, 6. febr. — Dora
Torek, 7. febr. — Ksenija
Sreda, 8. febr. — Janez
Četrtek, 9. febr. — Polona

OBVESTILO

Obveščamo vse gospodarske organizacije in kmetijske zadruge, da smo prejeli BILANČNE OBRAZCE IN NAVODILA ZA SESTAVO OBRAZCEV. Vsi naročniki naj dvignejo obrazce in knjige čimprej in sicer tam, kjer so jih naročili.

Naročila so sprejemale:

Knjigarna in papirnica »DOBRA KNJIGA« M. SOBOTA
Knjigarna in papirnica »VESNA« LENDAVA
Knjigarna in papirnica LJUTOMER
Knjigarna in papirnica GORNJA RADGONA

ZAHVALA

Ob bridki izgubi naše drage mame, stare mame in sestre

Verone Sukič

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znanec in sosedom, ki so sočustvovali z nami v času njene bolezni in jo spremljali na njeni zadnji poti. Iskreno se zahvaljujemo dr. Zorku in sestram za zdravniško pomoč. Zahvaljujemo se tudi pevcem.

Murska Sobota, 26. januarja 1961

Zalujoči: hčerka Angela z možem in vnuki.

UPRAVNI ODBOR TOVARNE PERILA IN PLETENIN
»MURA« V MURSKI SOBOTI razpisuje naslednja delovna mesta:

1. POMOČNIKA DIREKTORJA
2. ŠEFA RAČUNOVODSTVA

Pogoji pod točko 1 in 2: končana srednja šola in najmanj 5 let prakse na vodilnih delovnih mestih. Plača po Tarifnem pravilniku podjetja. Nastop službe takoj. Razpis velja do izpolnitve delovnih mest.

KOMISIJA ZA SKLEPANJE IN ODPOVEDOVANJE
DELOVNIH RAZMERIJ PRI ČZP »POMURSKI TISK«
V MURSKI SOBOTI razpisuje delovno mesto

KOREKTORJA

Pogoji:

kvalificiran grafični delavec z nekaj let prakse, absolvent srednje šole; kandidati morajo obvladati slovenski jezik.

Nastop službe takoj! Plača po tarifnem pravilniku. Prošnje naslovite na ČZP »Pomurski tisk« — tajništvo — Murska Sobota.

Prleški študentje Vas vabijo na zabavno-plesno prireditev

Vesela Prlekija

ki bo v soboto, dne 4. februarja 1961 v prostorih kavarne Slatina Radenci.

Začetek ob 20. uri.

Vabljeni!

Na podlagi sklepa upravnega odbora

GRADBENEGA PODJETJA »GRADNJE« PUCONCI
razpisujemo delovni mesti:

1. knjigovodje
2. administratorja - ke

Pogoji pod 1 srednja šolska izobrazba in tri leta prakse v sorodnem knjigovodstvu.

Pogoji pod 2 nižja šolska izobrazba.

Nastop službe pod točko 1 je 4. marca 1961, pod točko 2 je nastop službe možen takoj.

Prošnje za sprejem poslati do 15. februarja 1961.

ŠOLSKI ODBOR VAJENSKE ŠOLE V GORNJI RADGONI
razpisuje mesto

stalnega predavatelja za lesno stroko

Pogoji: lesno-industrijski tehnik ali mojster z mojstrsko šolo in prakso.

Plača po tarifnem pravilniku.

Prijave pošljite Šolskemu odboru Vajenske šole v G. Radgoni do 15. februarja 1961.

Marija Svajncer:

Zjutraj pojdeva na pot

(V spomin prijatelju)

Slonela je na zarjavelih okenskih križih celice številka tri. Za križi je bila visoka zidana ograja s steklenimi drobiči na vrhu. (Neki jetnik jo je kljub steklu preplezal. Z okrvavljenimi rokami je izginil v gozdu na bližnjem hribu.) Daleč za zidom so bili ljudje, hodili so med hišami, po zasneženih pokrajini, živeli so, kakor so bili morda vajeni živeti od zdavnaj.

V celici številka tri pa je bilo, ko da se je ustavilo življenje. Na stenah se je motno lesketala vlaga, z okna so polzele drobne kaplje, padale in se razblinjale na tleh, vso noč in ves dan; po ogabno umazanih posteljah je lazil mrčes. V dekletovem srcu sta umirala hrepenenje in mladost.

Odkar so ji povedali, da jo čaka strel neke na dvorišču zaporov, je bilo vse samo še prezgodnje slovo, padanje kapljic z okna, nemir v sosednji moški celici, slonenje na okenskih križih, a neke daleč zunaj je slutila življenje, ki ga še ni bila utegnila živeti. Trpka kot slovo je bila tudi njena želja po tem, da ne bi umrla tako vsakdanje in mimogrede, kakor nekdo upihne luč. Upihne jo, potem je mrak in nato zopet dan in nihče ne pomisli na drobno luč, ki je morala ugasniti. Nič posebnega ni storilo to dekle, tako nepričakovano je prišla aretacija in vse, kar je sledilo potem. Ujeli so jo in zaprli in zavesa je padla pred koncem prvega dejanja. Nič velikega ni bilo v tem, kar je počela, nobenega junaštva, morda samo čut dolžnosti, neke pa so jo kljub temu obsodili na smrt in ta smrt ji je bila tuja in je morala nenehno misliti nanjo kot na nekaj neznanega, česar sicer ni moglo razumeti, a se temu nerazumljivemu ni moglo izogniti in preostane samo eno: sprejeti.

Kapljice so polzele po oknih in se razblinjale na tleh; tako se je razblinjalo njeno življenje. Za kapljicami je ostala sled vlage, na tleh se je razvijala plesen, ona pa je vedela: ničesar ne bo ostalo za menoj.

Zunaj se je visoki sneg mehčal, včasih je izza zimske sivine posijalo sonce in v mestecu ob reki se je pričela buditi pomlad. Plavalasi terencec in drobna kurirka sta utrujena legla v razmajano tetino posteljo.

»Tu naju ne bodo iskali,« je rekel on. »Zato ne, ker je koča preveč ob poti. Kdo bi pomislil, da sva si upala sem!«

Dekle je potegnilo odejo do brade. Kako se je prilegla postelja v zakurjeni izbi! Od peči je žehetela toplota. Vonjalo je po ajdovi kaši, ki se je sušila za koline. Fantova teta je dremala v zapečku. Svojo edino posteljo je odstopila poznima obiskovalcema. »Naspita se nocoj,« je rekla. »Vem, da redko spita v postelji.« Nista se branila.

Deklica si je šla z roko čez čelo. »Torej si se odločil,« je zašepetala.

»Odlučil,« je odgovoril fant.

Ona pa je nadaljevala: »Zdi se mi tvegano. Pot do tja je dolga. Tam nikogar ne poznaš, ne veš, kakšni so zaporji, ali jim lahko prideš blizu, ali ne moreš. Mislim, da spravljanje ljudi iz zaporov ni lahka stvar.«

Okna koč so bila zagrnjena. Za njimi je molčala noč. S slamnate strehe so visele ledene sveče. Tišino zasnežene vasiče nad goricami so le tu in tam zmotili psi.

»Ve, da ji bom pomagal. Kako bi jo mogel razočarati!«

Oba sta molčala. Potem je vprašala deklica: »Ali jo imaš rad?«

Ni odgovoril takoj. Čez čas je rekel: »Samo nekaj tednov v Ljubljani, to je bilo kmalu nato, ko je razpadla država, sem mislil, da bi jo imel rad kot svoje dekle. Tisto je minilo. Kljub temu jo imam zelo rad.«

V deklini oči je legla komaj vidna senca. Svetlolasi fant je bil junak njenih sanj.

V šoli sta pod klopio brala romane in povesti. Prinašal jih je on. Brala sta vse od kraja. (Pozneje je večkrat pomislil, da sta imela v tistih letih pri učitelju pravzaprav prednost pred drugimi učenci. Drugi najbrž ne bi smeli brati med poukom.) Ona je doma knjige skrivala, posebno še, če so bile zaljubljene ali brezbožne. Stara botra, pri kateri je služila, je vedno ponavljala, da je treba izpolnjevati božje zapovedi. Bila je stara. Ni več mogla delati in je imela čas misliti na te stvari.

Nekoč je učitelj prišel v šolo nejevoljen že od doma. Fantu je vzel knjigo, ki jo je skrival pod klopio, in pred vsem razredom dejal:

»V našem razredu živi dihur, noč in dan žre knjige, od sebe pa ne da nobene fige.«

Potem je učitelj knjigo vrnil fantu. Dober človek je bil in razumel je svoje revne šolarje. Bilo mu je morda celo hudo, ker se je razred smejal.

Nekega dne je učitelj sklenil, da bo fanta in dekle poslal v mestne šole. »Vsak tepec lahko študira, če ima le denar,« je rekel in pristavil: »Zakaj ne bi še vidva, ki vama učenje ne dela težav! Banovina mora pomagati.«

Banovina ni pomagala. Nihče ni pomagal.

Fant je zvedel prvi. Obiskal jo je na paši. Prinesel ji je »Grofico beračico«. Takrat se jima je zdela zanimiva. Vsako knjigo, ki jo je prebral sam, je prinesel tudi njej. Ni bilo mnogo knjig v domači fari. Prehitro sta prebrala vse, kar je bilo mogoče dobiti pri učiteljih, pri kaplanu in po hišah. (Grofico beračico ji je pozneje požrla krava, ki se je ponoči odvezala. Knjiga je bila skrita v hlevu. Lastnici bi morala plačati zanj dvajset dinarjev. Nikoli ji ni plačala. Ni imela toliko denarja.)

Učitelj je rekel, naj ti povem, da ne bo nič s šolo. Ne dajo denarja. Prezgodaj sva se veselila.

Njej so po licih polzele solze. Fant si je grizel ušnice. Bila sta še otroka, a samo po letih. V resnici pravzaprav nobeden izmed njiju ni utegnil biti otrok. Samo v zibelki morda, pozneje ne več.

Odšel je v Zagreb za vajenca. Njej je poiskal službo pestunje in ji pisal, naj pride. Ni odšla za njim. Zagreb se ji je zdel predalet in preveč tuj. Bila je navezana na revni dom, na mater in na vinograde nad sadovnjaki, na gozdove in na samotne poti, po katerih so se z roko v roki sprehajali zaljubljeni junaki iz knjig, govorili drugačen jezik kot težaki na njivah (med njimi je bila tudi ona) in živeli drugačno življenje, kakor je bilo vse, kar jo je obdajalo in oklepalo v ozek krog, iz katerega je peljala samo pot do pestunje, do dekleta v gosposki hiši, do zadnje delavke v tovarni, a še po tej poti jih je že hodilo toliko njej enakih, da zanj zlahka ni bilo najti prostora.

Potem je slišala, da je postal komunist. Ni hodil v cerkev, ni molil in sploh so govorili o njem čudne reči. Pobožne ženske so se križale in vzdihovale: »Križ božji, fant se je v mestu izgubil.« Še k maši ne hodi in nekdo, ki dobro pozna take stvari, je rekel, da je postal pravi antikrist. Gospoda župnika ne spoštuje, praznikov mu ni mar. (Da je bil fant pošten in dober s svojo materjo, o tem niso govorili.)

Kadar je prihajal domov, sta se srečavala. Nekoč ga je vprašala: »Ali si res komunist? V domači vasi dotlej še niso slišali o kom, da bi bil komunist. Komunistem so poznali samo iz cerkve, kjer so molili po večernicah in litanijah za župnikom, naj bog reši Rusijo in nesrečni Španiji pomaga v boju s komunisti. Kaj je pravzaprav pomenila vsa ta reč, ljudje niso vedeli.

Če bi to stvar poznala, bi se tudi ti odločila zanj,« je odgovoril po kratkem premisleku.

Z muko se je prebrinila do šole. Bilo ji je že osemnajst let in šola ni bila kaj posebnega, a bila je šola. Borila se je zanj, pomivala je posodo v internatu, ribala tla, delala je vse, kar so hoteli, ker je hotela ostati v šoli in se učiti.

Potlej je zvedela, da so prijatelja zaprli. Obdolžili so ga atentata na nekoga policista. Preden so ga obsodili, je razpadla država. V zmedli, ko so ustaši prevzemali oblast v Zagrebu, ga je rešila Anka, dekle, ki ni poznalo strahu. V celico mu je vtihotapila žago in pištolo. Več ni potreboval, dalje si je pomagal sam. Umaknil se je v Ljubljano, pozneje je odšel v domače kraje.

PO ENAJSTIH LETIH PRVI NASMEH

Znanost in človekoljubnost rešili smrti enajstletnega Igorja Soboto iz Samobora

Igor Sobota, enajstletni deček iz Samobora je bil težko bolan. Zaradi prirojene srčne napake se je pretakala po njegovih žilah plava, venozna kri. To je bil razlog, da se otrok ni mogel razvijati kot ostali otroci. Shodil je komaj v petem letu starosti, kasneje je zaostajal v rasti. Njegovi vrstniki so obiskovali šolo, Igor je moral ostati doma. Mater je bolezen otroka prizadela, toda z uporno vztrajnostjo mu je nadomestovala učitelja, prijatelje v igri in vse, kar je potreboval.

Približno pred dvema leti so zdravniki dokončno ugotovili bolezen. Da bi otroku pomagali, je bila potrebna zelo komplicirana operacija srca. Ta pa je možna samo v bolnišnicah s supermodernimi operaterskimi pripomočki kot je umetno srce, umetna pljuča itd. Vsega tega pri nas ni, pa tudi najmoderneje urejene bolnišnice v drugih evropskih državah pogrešajo take pripomočke. Potrebno je bilo poskusiti v Ameriki. Toda kje dobiti toliko denarja? Preko svojega nečaka, ki je zdravnik v Kanadi, je Igorjeva mati vzpostavila vezo z vodstvom kanadskega Sklada za varstvo otrok. Kmalu je iz bolnišnice v Torontu prišel odgovor: »Operacija možna, malega pacienta pričakujemo!«

Štirinajstega oktobra lani sta se Igor in mati poslovila od domačin in iz Beograda odletela v Kanado. Med potjo so ju v Londonu pričakali na le-

tališču številni novinarji. Vest o malem bolniku, ki bi brez operacije čez leto dni umrl, je

Smeh v dvojce

obkrožila svet. Neki nepoznani Kanadčan je poslal bolnišnici v Torontu ček za 1000 dolarjev...

Na letališču v Montrealu so Igorja in njegovo mamico pričakali otroci in jugoslovanski konzul. Po krajšem odmoru

sta odletela naprej proti Torontu.

Enaindvajsetega oktobra lani je Igorjeva mati nestrno čakala v čakalnici pred operacijsko dvorano. Kmalu so ji sporočili razveseljivo vest: operacija dr. Williama Mustarda, glavnega kirurga otroške bolnišnice, je uspela. Tiste dni je Igorjev oče nestrno prisluškoval radijskim poročilom, kajti vsa svetovna javnost se je zanimala za izid operacije. Radio Pariz mu je prvi posredoval veselo novico. Kmalu nato je prišel tudi telegram iz Toronta. Trinajst dni po operaciji je mali pacient zapustil bolnišnico. Nekaj dni za tem se je že lahko po pol ure na dan sprehajal, ne da bi čutil prejšnje težave.

Igor Sobota je že štirinajst dni doma, v Samoboru. Toda to ni več oni tihi deček z modrimi ustnicami kot pred nekaj

meseci. Njegove kretnje so živke, kot pri ostalih otrocih. Že kanadski fotoreporterji so mu nadelili ime »nasmejani deček«, saj jim je po operaciji takoj postregel s pristnim otroškim smehom. V Torontu je pustil mali Igor veliko število malih prijateljev, ki mu pišejo: »Se počutiš dobro? Ko popolnoma ozdraviš, nas pridi obiskat,« in podobno. Podoben sprejem kot v Kanadi, je Igor doživel tudi v Samoboru. Vsak dan so mu prinašali igrače in pred dnevi je dobil obvestilo, da je tudi iz Kanade na poti velik zaboj poln najrazličnejših igračk.

Letošnjo jesen bo mali Igor prvič, kljub svojemu enajstemu letu, sedel v šolsko klopo. In to bo pričetek novega poglavja v njegovem življenju, ki ga je zapisala človekoljubnost, katera ne pozna meja.

DROBNE ZANIMIVOSTI

DRAGI MOJ KUŽA

Britansko združenje ljubiteljev domačih živali je naslovilo na ministra za pošto in telegraf posebno petičjo. Člani združenja namreč prosijo, naj bi znižali pošto tarifo za vse tiste karte, ki jih ljubitelji domačih živali pišejo v času letnega dopusta svojim psom in mačkam.

DEVETILETNI KADILCI

V Veliki Britaniji so izvedli pred nedavnim zanimivo anketo, v kateri so med drugim ugotovili, da

Anglež prične kaditi z devetim, deklice pa s trinajstim letom. Mnogi roditelji vedo, da njihovi otroci kadijo, vendar tega niti ne poskušajo preprečiti.

V VSAKI DRUŽINI TELEFON

Na Švedskem je danes 2,6 milijona telefonov, kar pomeni, da pride na 1000 prebivalcev 335 telefonov. Tako ima praktično vsaka družina telefon. Pred Švedsko so samo ZDA, kjer pride na 1000 prebivalcev 353 telefonov.

BREŽIČNI PRENOS ELEKTRIKE

Kakor piše neki ameriški strokovni časopis, je uspelo inženirjem in tehnikom iz države Massachusetts brezžično prenesti električno energijo. Pri poskusu so uporabili novo visokofrekvenčno cev za mikrovalove. Upajo, da bo čez čas mogoče prenašati elektriko tudi na večje daljave.

NAMESTO SEJALNIKA LETALO

Lansko jesen so v vzhodni Angliji poskusili sejati ozimino z letali. Letalo je krožilo 10 do 15 metrov nad njivo, žito je bilo posejano z umetnimi gnojili. Kmetijski strokovnjaki bodo ta poskus spremljali vse do žetve.

ZEPNI MOTORČEK

V ZDA so skonstruirali nenavadno majhen skuter, ki bi mu lahko po pravici rekli »žepni motorček«. Skuter ima motor z močjo 0,32 konjske moči in lahko razvije hitrost od 12 do 15 kilometrov na uro. Motor je težak le 6 kilogramov in ga je moč spraviti v manjši kovček.

IZ GRAMA STEKLA 35 KM ŽICE

V Kopenhagenu je uspelo izdelati žico tudi iz stekla. Poročajo, da je moč iz enega grama stekla narediti žico, ki je dolga 35 kilometrov.

DENAR IZ PLASTIČNE MASE

V Angliji nameravajo letos dati v promet denar iz plastične mase. Največja ovira pri tem je, kako preprečiti ponarejanje tega denarja.

EDINSTVENO V SODNI PRAKSI

Na procesu proti vojnemu zločincu Adolfu Eichmannu, ki se bo v kratkem pričel v Jeruzalemu, bodo omenjenega postavili za posebno zavezo iz neprobne stekla, da bi se tako izognili morebitnemu atentatu na njega, ki ga smatrajo, da Eichmann ni vreden, da ga sodijo po zakoniti poti, kakor oni, ki bi bili bolj zadovoljni, če bi molčal.

KURENTOVANJE IN KARNEVAL V PTUJU V POMURJU PA NIČ

Med vsemi slovenskimi pokrajinami so se ohranili na Dravskem in Ptujem polju (pa tudi v Prlekiji in Prekmurju) najbogatejši pustni običaji. Po ptujskih ulicah in v okolici se pojavljajo v pustnih dneh kurenti in v kozuhih, s pošastnimi maskami na glavah, zvonce za pasom in jezevk v rokah. Na sam pust ne manjka niti čudne in trmaste ruse, niti znamenitih picekov in oračev.

Ob tej obilici starih običajev, ki so se ohranili skozi stoletja, pripravljajo v Ptuj v nedeljo popoldan velik karneval, zvečer pa znamenito preleško gostovanje.

Kaj je bolj nenavadno — ples ali kostum?

Ptjsko kurentovanje postaja tradicija. Ze lani je bila podobna prireditve uspešno pripravljena in je vzbudila tudi med prebivalstvom veliko zanimanje. Letos jo bodo obogatili z novimi domisljicami.

Kot je razvidno iz programa kurentovanja in karnevala, bodo zajeli vse običaje severne Slovenije. Zato je toliko bolj čudno, da v Pomurju nismo sposobni prirediti kaj podobnega. In glavni organizator? Olepševalno in turistično društvo Ptuj. Vsak komentar je torej odveč.

»NIEGOVA NOROST, GOSPOD PRINC«

Društvo v svet, so med najbolj znanimi ptujskimi prireditvami karneval in Porenje. Škoda, da tri leta slavimo v mestih od Münchena do Vestfalije v

V nedeljo, 12. februarja bo v Ptuj veliko kurentovanje povezano s pustnim karnevalom — Pustni karnevali v Zahodni Nemčiji

Kurent s Ptjskega polja

Zahodni Nemčiji pust vsako leto s prirejanjem pustnih karnevalov. Za prebivalce Kölna, Düseldorfa in drugih mest je pustni karneval največji dogodek leta.

Po izročilu se je pričelo tako. V nekem mestecu v bližini Bonna pericam niso dovolili, da bi prisostvovali običajnemu pustnemu sprevodu. V trenutku, ko se je pomikal po mestnih ulicah pustni sprevod, so perice navale na magistrat, pošeno zlasale predsednika in njegove svetovalce, nato pa se priključile pustnemu sprevodu in iz njega naredile pravo gala rabuko. Naslednje leto so naredile tako tudi natakarije v Kölnu in tako so dobili do takrat tradicionalni, mirni pustni sprevodi popolnoma drug značaj. Simbolično pa se je ohranil tisti dogodek s pericami in občinskimi možmi še danes: karnevalski sprevod pričaka predsednik občine tako, da množici mask pomaha skozi okno ali z balkona magistrata z belim robcem, kar pomeni predajo. In res je tisti dan, ko je karneval na višku, vreden možki manj od makovega zrna. Toda samo do polnoči vlada ta nenavadni »matriarhat«. Po polnoči se prične pustno veselje, pri katerem so možki spet »enakopravni«.

Največ dela v pripravi za karneval da izbira karnevalskega princa. Ta mora imeti v prvi vrsti dovolj denarja. Lanskoletni pustni karneval v mestecu Oberhausen je stal karnevalskega princa nič manj kot 10 tisoč mark. Sodi piva, ki jih v karnevalskih »neuh« popijejo, grede na račun »njegove norosti, gospoda princa«.

Zadnja leta posveča karnevalski prireditvam veliko pozornost tudi časopisje. Velike revije in časopisi izdajo za to priložnost posebne izdaje. Podanikom njegove norosti, gospoda princa, je te dni dovoljeno vse. Za spore, ki nastanejo med karnevalom, sodišče nima zakonov. Lani v Düseldorfu ljudi ni zanimal niti neposredni prenos ceremonij ob zaroki angleške princese Margaret. Kako čudno, da se na istega dne objavljajo časopisi med drugimi primeroma ilustrirano vest, da je lepa Soraja poročila trdovratnega samca, nem-

škega zunanega ministra von Brentana, kar je rodilo veliko smeha in domislje.

Visek karnevalskih ceremonij je sprevod mask po mestnih ulicah. Slabe izkušnje prejšnjih let so zahodnonemške oblasti prisilile, da tega dne obdajo spomenike na trgih in parkih z bodečo žico, kajti karnevalska objestnost ne pozna meja.

Vohun na letališču

